

STRUCTUURPLAN BOMEN

STRUCTUURPLAN BOMEN

april 2016
afdeling Stadsbeleid Ruimtelijke Ontwikkeling
Gemeente Oss

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

1 INLEIDING

- 1.1 *Aanleiding*
- 1.2 *Doelstelling*
- 1.3 *De status van het plan*
- 1.4 *Plangebied*

2 HET BELANG VAN BOMEN EN BOOMSTRUCTUREN 17

3 VISIE OP BOOMSTRUCTUREN IN OSS 25

4 DE BASIS VOOR DE BOOMSTRUCTUREN 37

- 4.1 *Inleiding*
- 4.2 *Het landschap*
- 4.3 *Stedenbouwkundige opzet*
- 4.4 *Cultuurhistorie*
- 4.5 *Verkeer*
- 4.6 *Ecologie*

5 UITVOERING EN HAALBAARHEID 69

7 **BIJLAGENBOEK**

- 9 Bijlage 0 Het plangebied
- Bijlage 1 Het buitengebied
- Bijlage 2 De kernen
- Bijlage 3 Beplanting per landschapstype
- Bijlage 4 Bronnen

Berghemsestraat

SAMENVATTING

In de notitie 'Osse Bomen' (2015) is op hoofdlijnen een visie op bomen vastgelegd. In deze notitie is aangegeven dat bomen belangrijk zijn. Daarom is het van belang dat de waarden en functies van bomen verankerd worden in diverse producten. Deze producten zijn dit 'Structuurplan Bomen', de lijst 'bijzondere bomen in Oss', 'Richtlijnen bomen' en 'beheer- en uitvoeringsplannen'. In de uitwerkingen die gemaakt worden, komt in detail te staan hoe de gemeente omgaat met nieuwe aanplant, soortkeuze, ziekten en plagen, hinder en overlast van bomen.

Dit 'Structuurplan Bomen' omvat de hele gemeente Oss. Het is opgesteld voor de openbare ruimte in het buitengebied en alle kernen, dus ook voor Oss en Berghem.

Een belangrijk uitgangspunt van dit 'Structuurplan Bomen' is behoud en versterking van waardevol groen. Het plan streeft naar meer kwaliteit, duidelijkheid, biodiversiteit en duurzaamheid. Wij zijn ons steeds meer bewust van het grote belang van bomen bij klimaatverandering, biodiversiteit en leefbaarheid.

Naast het landschap zijn de stedenbouwkundige structuur, de cultuurhistorische en de verkeerskundige structuur bepalend voor de opzet van het plan.

In dit 'Structuurplan Bomen' staat waar boomstructuren aanwezig zijn, en waar deze gewenst zijn. Dit structuurplan vormt de basis voor behoud en versterking van belangrijke boomstructuren. We

gaan uit van hoofd- en nevenstructuren. Dit zijn de belangrijkste structuren die behouden en versterkt moeten worden. Concreet betekent dit dat de aanplant van bomen om structuren te versterken op veel plekken gewenst is. Met name op de oeverwal, de dekzandrand, dekzandrug en in de kernen is dit het geval.

Ook geeft het structuurplan aan waar boomstructuren minder belangrijk zijn op gemeenteniveau. Het gaat hierbij enerzijds om de woonstraten en verblijfsgebieden in de kernen. Hier bepalen vooral lokale afwegingen de keuze voor behoud, versterking of verwijdering.

Anderzijds willen we om landschappelijke redenen het komgebied open houden*. Hier zijn boomstructuren niet nodig. Op deze plekken worden bomen bij het einde van hun levensduur niet vervangen.

Het plan gaat uit van 'werk-met-werk' maken en het leveren van maatwerk. De uitvoering en haalbaarheid van het plan zijn afhankelijk van geplande herinrichtingsprojecten en beschikbare middelen. Dit plan is een toetsingskader voor deze projecten.

* Nota Landschapsbeleid 2015

INLEIDING

Alard v. Herpenplein Herpen

1

INLEIDING

Het Osse landschap is veelzijdig en gevarieerd. De gemeente Oss is een groene gemeente. Mensen bewegen zich dagelijks door de gemeente Oss: Als inwoner van één van de vele prachtige dorpen en stadjes, op pad van huis naar werk, naar school, naar een sportaccommodatie. Als recreant over de Maasdijk of in de bossen van Herperduin en bij de Geffense plas. Ze komen hiermee langs bosjes en bossen, volgen lanen, singels, zien boomgroepen. Dit groen wordt als iets vanzelfsprekends gezien.

Bomen en groen hebben veel invloed op de leefbaarheid, de gezondheid, de economie, de natuur en aantrekkelijkheid voor bewoners en bezoekers. Boomstructuren en groenplekken zijn waardevolle dragers van het karakter van Oss.

Om het bomenbestand duurzaam te kunnen handhaven is het van belang te weten welke waardevolle bomen en boomstructuren er binnen de gemeente Oss aanwezig zijn en waar deze gewenst zijn. Waar liggen kansen en waar juist de knelpunten voor boomstructuren? Welke waarde, functie en betekenis kennen we toe aan de bomen en boomstructuren? Hoe versterken we de huidige groenstructuren? Hoe zorgen we ervoor dat ook in de toekomst Oss een groene gemeente blijft?

Dit structuurplan geeft richting aan de keuzes bij inrichting en beheer van waardevolle duurzaam te behouden boomstructuren.

1.1 Aanleiding

Voor de stad Oss en voor Berghem is in de Visie Openbare Ruimte aangegeven hoe de boomstructuur er in de toekomst uit komt te zien. Deze visie is vastgesteld in juni 2013. Deze boomstructuur is grotendeels overgenomen in dit structuurplan. In de bijlagen 2.1 Berghem en 2.15 Oss wordt hier verder op ingegaan.

Voor delen van de gemeente, zoals Lith, Ravenstein en Geffen, zijn eerder plannen gemaakt. Deze plannen sluiten niet op elkaar aan. Door de samenvoeging van Oss, Lith en Geffen is er behoefte aan samenhangend beleid op het gebied van groen- en boomstructuren.

Met dit 'structuurplan bomen' ligt er nu een gemeentedekkend, samenhangend plan.

In de notitie 'Osse Bomen' (2015) is op hoofdlijnen een visie op bomen vastgelegd. In deze notitie is aangegeven dat bomen belangrijk zijn. Daarom is het van belang dat de waarden, functies en belangen van bomen verankerd worden in diverse producten. Deze producten zijn dit 'Structuurplan Bomen', de lijst 'bijzondere bomen in Oss', 'Richtlijnen bomen' en 'beheer- en uitvoeringsplannen'. Naast het 'Structuurplan Bomen' is de bijzondere bomenlijst belangrijk. Ook de kapregeling, vastgelegd in de APV, is van belang. De manier waarop de gemeente bomen beheert en onderhoudt wordt uitgewerkt op basis van deze nieuwe

Koolmarkt Megen

Loonsestraat Neerloon

producten. In de uitwerkingen die hiervoor gemaakt worden, komt gedetailleerder te staan hoe de gemeente omgaat met nieuwe aanplant, soortkeuze, ziekten en plagen, hinder en overlast van bomen.

Door nivellering, ruilverkaveling, verrommeling, versnippering en een steeds grotere druk op de openbare ruimte zijn groenstructuren en de landschappelijke kwaliteit van groenstructuren afgenomen. In de afgelopen eeuw is het landschap sterk versoberd. De verschillende landschapstypen zijn steeds meer op elkaar gaan lijken. Hier willen we verandering in brengen.

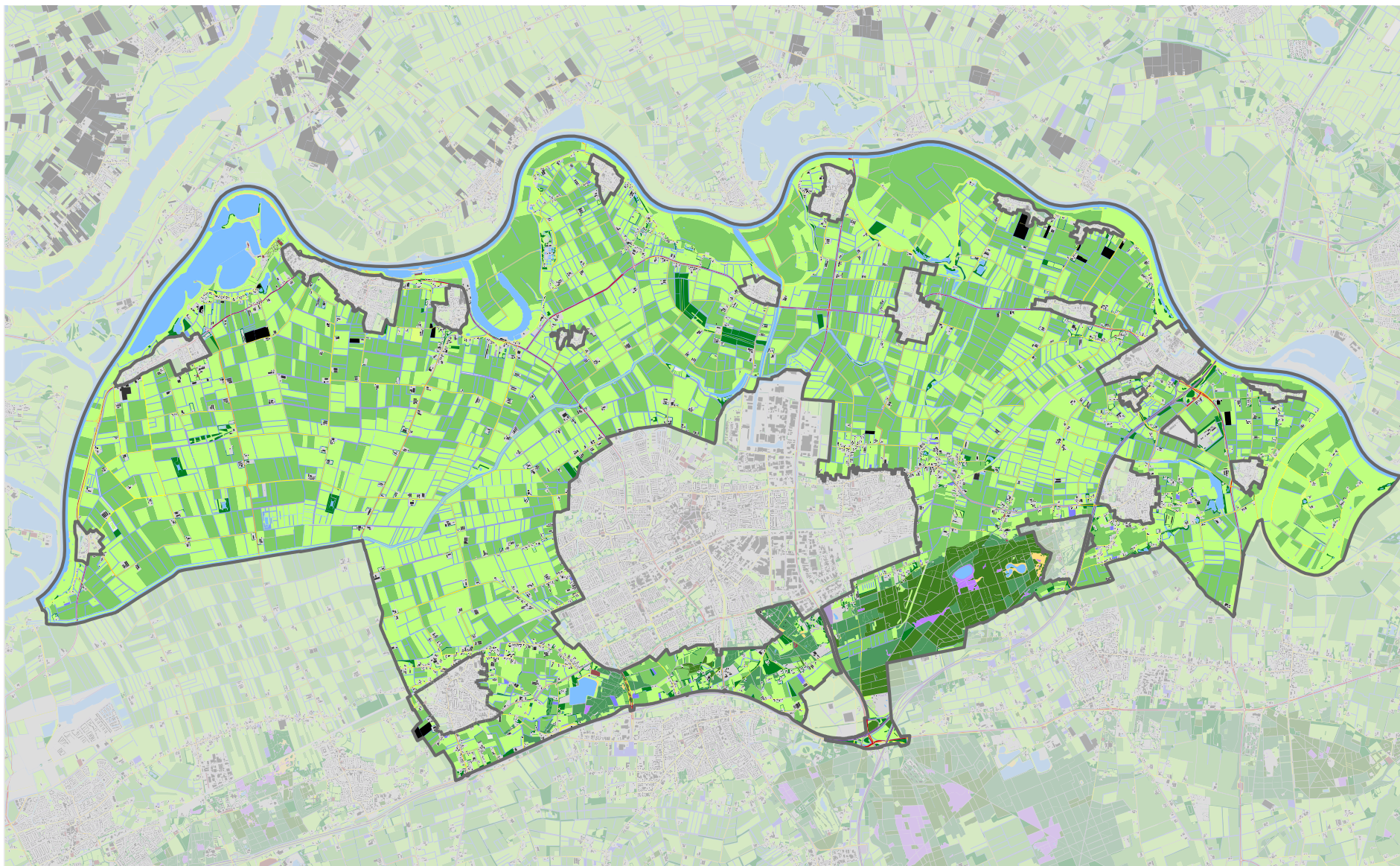
Waar weinig aandacht is voor bomen bij ruimtelijke inrichting is het risico aanwezig dat bomen, boomstructuren en groene dragers verdwijnen. En dat de herkenbaarheid, het karakter en de sfeer van een stad, dorp of het buitengebied daarmee verloren gaan. Dit 'structuurplan bomen' is een stap om dit proces op een positieve manier om te buigen.

Een stad, dorpen, wijken en straten met bomen en boeiend en bloeiend groen worden over het algemeen beter gewaardeerd dan dorpen en wijken zonder groen. Groen en bomen dragen bij aan het welbevinden, de sfeer en het leef- en woongenot en hebben daarmee een belangrijke functie. De aanwezigheid van groen binnen een dorp of wijk verbetert niet alleen de kwaliteit van de leefomgeving van de mens maar ook de kwaliteit van leven van de mens zelf.

1.2 Doelstelling

- Het doel van het 'structuurplan bomen' is het vastleggen van de boomstructuur voor de lange termijn. Ze geeft de situatie en streefbeeld weer zoals die in de toekomst moet zijn. Waar zijn (forse) boomstructuren gewenst en waar juist niet? Waar staan al bomen en waar moet een boomstructuur nog gerealiseerd worden? Het 'structuurplan bomen' vertelt hoe bomen passen in het landschappelijk, stedenbouwkundig, natuurlijk en historisch raamwerk van de gemeente Oss. Zodat keuzes uitgelegd en begrepen kunnen worden.
- Het 'structuurplan bomen' draagt bij aan een goede bescherming van het groen en het boombestand in de gemeente Oss. Het 'structuurplan bomen' koestert, versterkt en stelt het groene karakter van Oss veilig door het vastleggen van de belangrijkste structuren.
- Het 'structuurplan bomen' vormt het toetsingskader en leidt tot meer duidelijkheid. Het biedt een kader bij aanplant en wegaanpassingen. Het vormt de basis voor het groenbeheerplan, werkplannen, onderhoudsbestekken, groeninrichtingsplannen, groenrenovaties en reconstructies van wegen.
- Het 'structuurplan bomen' levert efficiëntie op; in één oogopslag is zichtbaar wat de gewenste situatie is.
- Het 'structuurplan bomen' vergroot de leesbaarheid van het landschap. Door de boomstructuren te laten aansluiten op de landschappelijke ondergrond wordt de ruimtelijke samenhang van het landschap behouden. Door de verschillen per landschapstype te benadrukken, zal het Osse landschap beter tot zijn recht komen.
- Op cultuurhistorisch vlak kan een boomstructuur de oorsprong van gebieden en structuren versterken. Denk hierbij aan de bakenbomen langs de Maas, de bomen op de dijk en langs de oude verbindingswegen.
- Het 'structuurplan bomen' is van belang voor de biodiversiteit. Door aandacht te besteden aan verschillende plant- en diersoorten en hun behoeften wordt de biodiversiteit in vooral het landelijk gebied van Oss vergroot. Denk hierbij aan bijvoorbeeld vleermuizen, weidevogels, bijen, vlinders, roeken, struweelvogels, dassen, op bepaalde boomsoorten aangewezen insecten, mossen en paddenstoelen.
- Een 'structuurplan bomen' ondersteunt de verkeersfunctie van belangrijke wegen. Belangrijke routes worden begeleid door bomen, waardoor deze een vanzelfsprekende rol krijgen.
- Een 'structuurplan bomen' draagt bij aan een klimaatbestendige omgeving. Natuur en groen, maar bomen in het bijzonder, leiden tot een verbetering van het klimaat in de bebouwde omgeving. Het wordt onder andere minder warm en de luchtvochtigheid neemt toe. De boomwortels zorgen voor een

Plangebied: Buitengebied, stad Oss en kernen

open bodemstructuur. Daardoor kan overtollig water goed afgevoerd worden.

- Aanwezigheid van groen nodigt uit tot bewegen en bevordert daarmee de gezondheid.
- Een 'structuurplan bomen' draagt bij aan leefbare steden en dorpen.

1.3 De status van het plan

Het plan vormt het kader voor beheer- en onderhoudsplannen.

Het plan komt voort uit de Nota Landschapsbeleid -2008 en sluit aan bij de Nota Landschapsbeleid – 2015. In de Nota Landschapsbeleid is aangegeven dat het wenselijk is om een groen- en boomstructuurplan op te stellen.

Beheeraspecten als soortkeuze, hinder en overlast en ziekten komen in dit plan beperkt aan de orde. Deze thema's worden uitgewerkt in een aantal richtlijnen ('Richtlijnen Bomen', zie 1.1). De 'Richtlijn hinder en overlast bomen' vormt een uniform en meetbaar instrument om overlast en hinder zo objectief mogelijk te kunnen beoordelen ten opzichte van de waarde van de boom. Dit plan vormt een aanvulling op de lijst 'Bijzondere bomen in Oss'. Deze waardevolle bomen zijn voor de duidelijkheid ook opgenomen op de kaarten bij dit plan. Bomen die zijn opgenomen in de lijst 'Bijzondere bomen in Oss' mogen niet gekapt worden. Een

onthefing is alleen mogelijk als er zwaarwegende argumenten zijn, bijvoorbeeld als ze gevaar opleveren voor de omgeving.

1.4 Plangebied

Het 'structuurplan bomen' is opgesteld voor het hele grondgebied van de gemeente Oss, dus zowel voor de stad Oss, als voor alle kernen en het buitengebied.

Het plan behandelt bomen in de openbare ruimte die in eigendom zijn bij de gemeente Oss.

Niet alleen de bomen langs wegen, maar ook de bomen in parken, parkstroken en groenplekken staan, zijn aan de orde.

Daar waar boomstructuren van derden een wezenlijke rol spelen in het ruimtelijk beeld zijn ze ook opgenomen in dit plan. Het gaat hierbij om bomen van Rijkswaterstaat, het Waterschap Aa en Maas, de provincie Noord-Brabant en particulieren.

Voorbeelden zijn de bakenbomen langs de Maas, de bomen op de Maasdijk, de eendenkooien in de polders en houtwallen op perceelsgrenzen in het buitengebied ten zuiden van Oss en Berghem.

HET BELANG VAN BOMEN EN BOOMSTRUCTUREN

Wilgenlaantje in het komgebied bij Deursen-Dennenburg

2

HET BELANG VAN BOMEN EN BOOMSTRUCTUREN

Bomen vormen een wezenlijk onderdeel van het woon- en leefmilieu van mens, dier en plant in een groene gemeente Oss. Vogels, insecten, vleermuizen kunnen zonder bomen niet leven. Boomstructuren dooraderen de gehele gemeente Oss. Deze structuren zijn verbonden met het landschap en de bebouwde omgeving.

Het is vanuit verschillende maatschappelijke functies, doelen, belangen en waarden nodig om de zorg voor bomen, boomstructuren en houtopstanden voldoende veilig te stellen.

Bron: notitie Osse Bomen, 2015

Kwaliteit woon- en leefomgeving

Een stad, dorp, wijk of straat met bomen en boeiend en bloeiend groen wordt beter gewaardeerd dan landschappen, dorpen en wijken zonder groen. Bomen en groen dragen bij aan het welbevinden, de sfeer en het leef- en woongenot. De aanwezigheid van groen binnen een dorp of wijk verbetert de kwaliteit van de leefomgeving van de mens.

Milieu, klimaat en gezondheid

Natuur en groenvoorzieningen, en bomen in het bijzonder, leiden tot een verbetering van het klimaat in de bebouwde omgeving. Het wordt minder warm en de luchtvochtigheid neemt toe. Schadelijke concentraties stikstofdioxide (NO₂) en ozon zijn lager in buurten met meer groen. De bladeren van bomen functioneren als luchtfilter

en vangen fijnstof af. Bomen leggen koolstofdioxide (CO₂) vast en zetten het om in zuurstof. Bomen zijn als onderdeel van de groene infrastructuur belangrijk om het waterbergend vermogen van de bodem te behouden of te versterken.

Aanwezigheid van groen nodigt uit tot bewegen en buiten-zijn, dat is bevorderlijk voor de gezondheid.

Beeld en beleving

Groen en bomen in het bijzonder leveren een bijdrage aan de visuele aantrekkelijkheid van de (woon)omgeving. Zij dragen bij aan de kwaliteit van de architectonische vormgeving van de (woon)omgeving en hebben daarmee een belangrijke esthetische functie. Het toepassen van verschillende vormen en typen boombeplantingen en houtopstanden versterkt het gebiedseigen karakter en de geschiedenis. Kortom het beeld, de identiteit of het imago van een wijk, dorp, of het landschap wordt in belangrijke mate bepaald door bomen. Bomen verfraaien het straatbeeld. Een fraai straatbeeld voorkomt verrommeling; als een straat er mooi en onderhouden uit ziet, houden bewoners dit zelf ook sneller netjes.

Ook solitaire bomen kunnen trouwens een belangrijke bijdrage leveren aan het straatbeeld. Soms is één enkele grote boom 'sterker' dan een hele rij met kleine, 3e grootte bomen.

Wat het beeld ook sterk kan beïnvloeden is het opkronen van bomen.

lindelaan bij kasteel Oijen

vanaf de dijk zicht op de beplanting op de oeverwal tussen Oijen en Lithoijen

Structuur en ordening

Structuren zijn van belang voor de identiteit van een gebied. Naarmate een dorp of wijk groeit, is ordening steeds belangrijker om plaatsbepaling binnen een gebied mogelijk te maken. Door bomen toe te passen neemt de 'leesbaarheid' van de omgeving toe. Met leesbaarheid wordt het gemak bedoeld waarmee inwoners en bezoekers delen van een dorp of wijk herkennen en kunnen bepalen waar ze zijn en de weg kunnen vinden. Bomen zijn markante herkenningspunten op pleinen, in plantsoenen en straten. Net als bij een dorp of wijk, geldt ook dat het landschap 'leesbaar' moet zijn. Een eenduidig visueel-ruimtelijk beeld per landschapstype vergroot de leesbaarheid van het landschap. Door met de soortkeuze de verschillen per landschapstype te benadrukken, wordt voorkomen dat het landschap er overal hetzelfde uit gaat zien; de nivellering van het landschap wordt zo tegengegaan.

Het toepassen van inheemse beplantingssoorten, die passen bij het landschapstype, is uitgangspunt. Als in deze notitie bijvoorbeeld 'eik' staat, wordt hiermee de inlandse zomereik (*Quercus Robur*) bedoeld, en niet de Amerikaanse eik (*Quercus rubra*) of de moeras-eik (*Quercus palustris*). Uitheemse soorten worden alleen toegepast in de stad Oss en de grote kernen. (Onder uitheemse soorten worden soorten verstaan die hier niet van oorsprong voorkomen.)

Cultuurhistorie

Op cultuurhistorisch vlak kan een boomstructuur de geschiedenis van gebieden en structuren leesbaar maken. De ontstaansgeschiedenis en cultuurhistorie van een plek wordt zichtbaarder. De geschiedenis van een dorp, stad of landschap is

verweven in de groene structuren. Een goede, groene structuur maakt die geschiedenis leesbaar.

Ecologie en biodiversiteit

Bomen, boomstructuren en groenstructuren spelen een wezenlijke rol binnen de ecologie. Het zijn elementen in het landschap waarlangs dieren zich kunnen verplaatsen. Zo zijn (lijnvormige) boomstructuren geleidingsroutes voor bijvoorbeeld vleermuizen, eekhoorns en vogels.

Daarnaast bieden bomen onderdak aan veel organismen. Bovendien creëren bomen met hun wortelstelsel en het blad, dat in de herfst van de bomen valt, specifieke bodemcondities voor de aanwezigheid van bijzondere kruidenvegetaties en insectenpopulaties.

Door aandacht te besteden aan verschillende diersoorten en hun behoeften kan de biodiversiteit in zowel het landelijk als stedelijk gebied van Oss vergroot worden.

Hierdoor wordt vervolgens de kans op ziekten en plagen kleiner.

Educatie

Een aspect van bomen en groen is, dat mensen, al dan niet bewust, kennismaken met natuurlijke processen. Door het uitlopen van de knoppen, het bloeien, het verkleuren en vallen van de bladeren en de vorming van vruchten zijn de jaargetijden beleefbaar. Kinderen zullen de natuur leren kennen en waarderen door op te groeien in een groene omgeving.

Recreatie

Groen en bomen bepalen in hoge mate het karakter en de sfeer

Julianasingel Oss

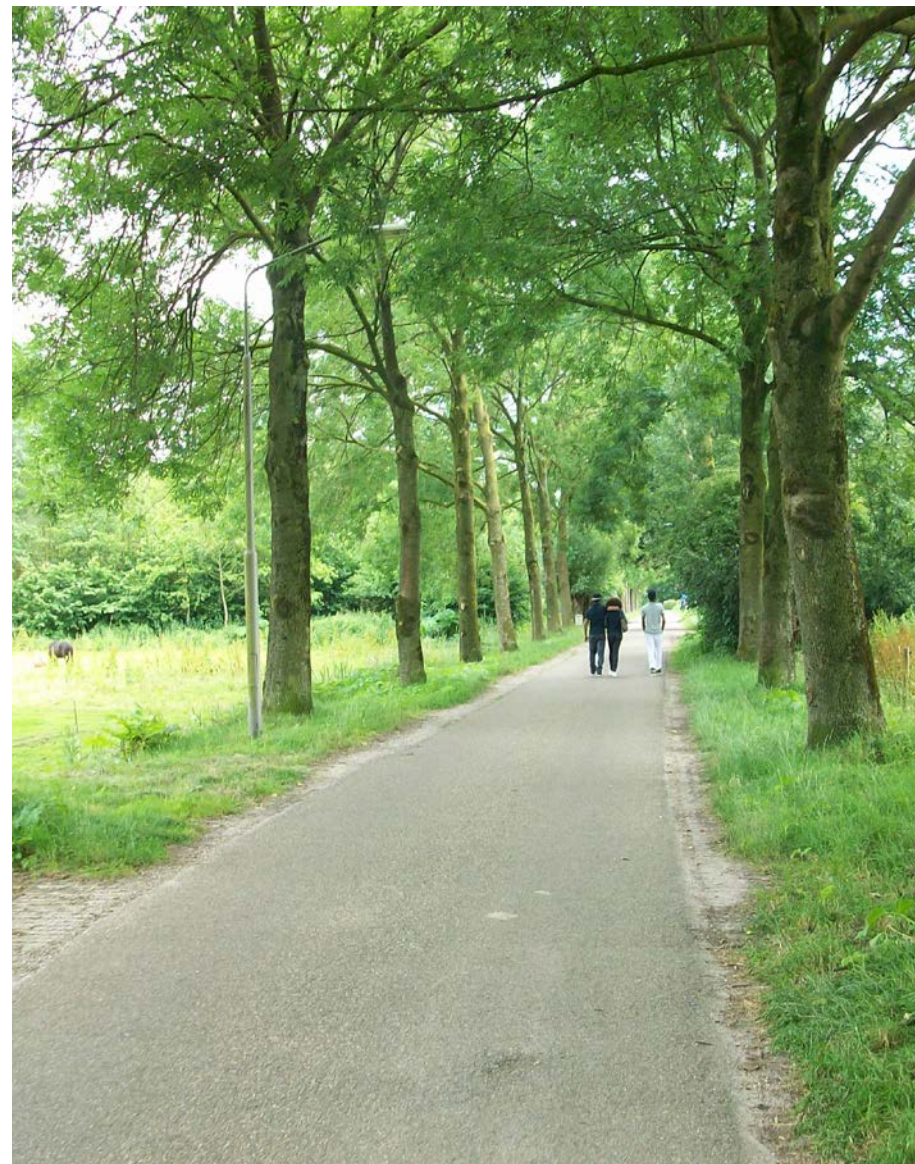
van een landschap en de bebouwde omgeving. Het aangename groene karakter van de gemeente nodigt uit tot verblijf, fietsen, wandelen, bewegen, spelen en recreëren en schept daarmee condities voor sociale ontmoetingen. De mogelijkheid van recreëren hangt samen met het welbevinden en de gezondheid van de bewoners.

Economische waarde

Gemeenten met een groen karakter, met uitnodigende entrees, groene woonwijken, statige lanen en parken, hebben een wervend effect op bedrijven, investeerders en bewoners. Dit kan een positieve invloed hebben op een gevarieerde bevolkingsopbouw, op economische groei en daarmee op de werkgelegenheid. Bomen en het landschap hebben indirect een economisch rendement. Bomen vormen een kostbaar kapitaalgoed. Onderhoud van bomen kost uiteraard ook geld. Maar met zorgvuldig beheer en juist en tijdig onderhoud behouden we een gezond bomenbestand en beperken we hinder en overlast.

winnende foto prijsvraag, M. Auwens, Herperduin

Burg. vd Wielstraat Huisseling

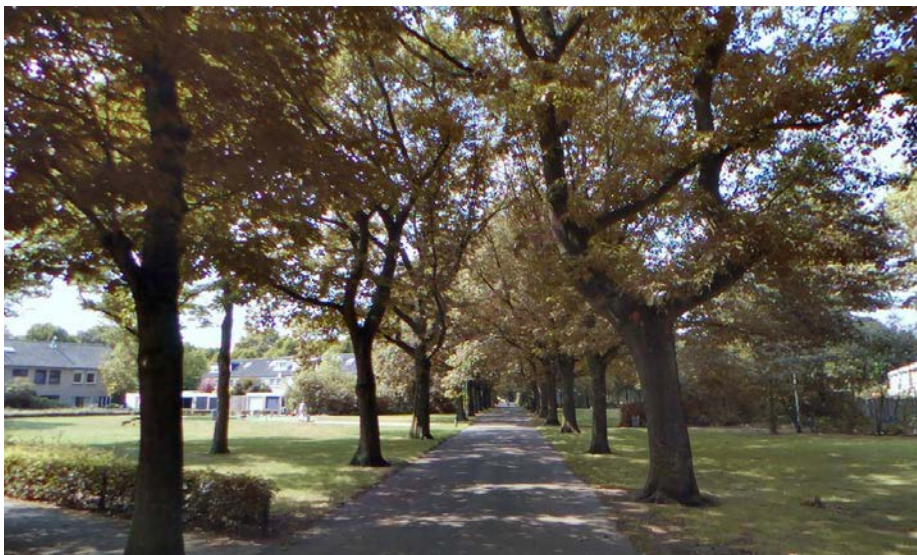
VISIE OP BOOMSTRUCTUREN IN OSS

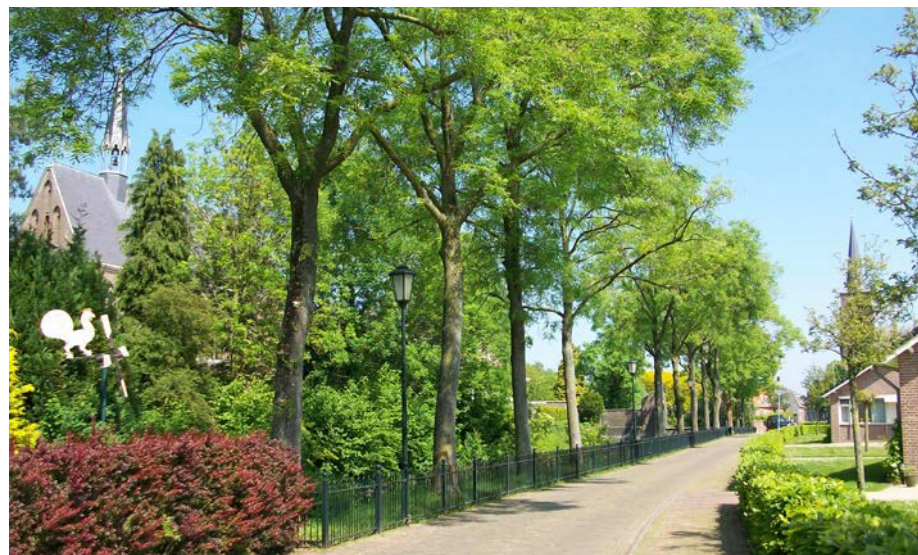
Een onderbroken lanenstructuur, Schaijkseweg Herpen

Marktplaats Lith

Oude structuur, Amelsestraat Elzeneind Oss

Clarastraat Megen

3

VISIE OP BOOMSTRUCTUREN IN OSS

Dit 'structuurplan bomen' hanteert de volgende uitgangspunten:

1. Bestaande bomen en boomstructuren blijven in principe behouden

Oss is een groene gemeente. Dit willen we ook voor de toekomst behouden. Daarom willen we de bomen en boomstructuren behouden en versterken.

Bestaande bomen blijven in principe gehandhaafd, zodat ze uit kunnen groeien tot volwassen exemplaren.

Soms zijn er belangrijke redenen om bomen te verwijderen. Bijvoorbeeld wanneer bomen een gevaar voor de omgeving vormen. Of omdat ze te dicht op elkaar staan om goed uit te kunnen groeien. Of ze passen niet op de plek waar ze staan. Dan zoeken we een passende oplossing. Het eerste uitgangspunt is altijd behoud.

2. Identiteit en herkenbaarheid

De boomstructuur sluit aan op de ruimtelijke (hoofd)structuur van Oss die gebaseerd is op:

1. De ligging in het landschap;
Het versterken van de verschillende landschapstypen is een belangrijk uitgangspunt. Hierdoor wordt het onderscheid tussen deze gebieden vergroot. Dit verhoogt de duidelijkheid en leesbaarheid van het landschap. Zo dragen boomstructuren bij

aan een aantrekkelijke leefomgeving.

2. De stedenbouwkundige opzet;
Dit geldt met name voor de kernen. Laanbeplantingen verduidelijken op veel plaatsen de stedelijke structuur en zorgen voor onderlinge verbinding van de wijken, buurten en dorpen.
3. (Cultuur)Historische lijnen;
Historische structuren en tracés worden begeleid door een boomstructuur. Veel wegen en straten zijn al lang in gebruik. Een goede, groene structuur maakt de geschiedenis beter leesbaar.
4. Belangrijke verkeersroutes;
Verkeer- en fietsroutes zijn belangrijk. Hoofdverkeerswegen die begeleid worden door bomen zorgen voor herkenbaarheid.
5. Ecologie;
Bomen, boom- en groenstructuren zijn belangrijke elementen waarlangs dieren zich kunnen verplaatsen, kunnen schuilen en kunnen fourageren. Zo fungeren (lijnvormige) boomstructuren als geleidingsroutes voor bijvoorbeeld vleermuizen, eekhoorns en vogels.

3. Hoofdropzet met hoofd- en nevenstructuren

Het streefbeeld gaat uit van een hoofdstructuur en een nevenstructuur.

De hoofdstructuur is gebaseerd op de vijf bovengenoemde punten

1e grootte boom; eik

2e grootte bomen; berken

3e grootte bomen; fruitbomen

Kastanjabomen langs de Spoorlaan Oss

(landschap, stedenbouwkundige opzet, (cultuur)historische lijnen, verkeersroutes en ecologie). Als al deze aspecten een belangrijke rol spelen, is er sprake van een hoofdstructuur. Als drie of vier aspecten een belangrijke rol spelen, is sprake van een nevenstructuur. De nieuwere wijkontsluitingswegen in de grotere kernen vormen vaak een nevenstructuur. Deze lijnen zijn historisch gezien niet van belang, maar voor de herkenbaarheid in de wijk wel.

Wegen die in een landschapstype liggen waar beplanting gewenst is (bijvoorbeeld op de oeverwal of dekzand), de stedenbouwkundige opzet van een gebied versterken, een oude historische lijn vormen, een belangrijke verkeersroute zijn én ecologisch waardevol zijn (of kunnen worden), vormen de hoofdstructuur.

De hoofdstructuur bestaat uit bomen van de 1e grootte die uit een laanstructuur of een rijstructuur bestaan. (Een laanstructuur heeft bomen aan twee zijden van de weg. Een rijstructuur heeft bomen aan een zijde van de weg.)

De nevenstructuur bestaat uit bomen van de 1e of 2e grootte, in minimaal één rij.

De overige structuren zijn van ondergeschikt belang op gemeenteniveau en worden in dit 'structuurplan bomen' niet

<i>bomen van de 1e grootte</i>	<i>bomen die uiteindelijk/ als ze volgroeid zijn minimaal 15 meter hoog worden</i>
<i>Bomen van de 2e grootte</i>	<i>bomen die uiteindelijk tussen de 8 en 15 meter hoog worden</i>
<i>Bomen van de 3e grootte</i>	<i>bomen die uiteindelijk niet groter worden dan 8 meter</i>

Hoofdstructuur

*De aspecten landschap, stedenbouwkundige opzet, (cultuur)historische lijnen, verkeersroutes en ecologie spelen allemaal een belangrijke rol spelen
Bomen van de 1e grootte, in een laan (= dubbele rij) of rij*

Nevenstructuur

*Als één of twee van bovengenoemde aspecten geen belangrijke rol spelen (of afwezig zijn) is er sprake van een zogenaamde nevenstructuur.
Bomen van de 1e of 2e grootte, in minimaal één rij.*

Ondergeschikte structuur

*Als de meeste van bovengenoemde aspecten geen belangrijke rol spelen (of afwezig zijn) is er sprake van een zogenaamde ondergeschikte structuur.
Solitaire bomen van de 1e of 2e grootte. Of bomen van de 3e grootte in één of twee rijen.*

specifiek benoemd. Het gaat hierbij vaak om woonstraten. Hier is het wenselijk om op beeldbepalende plekken waar voldoende ruimte is, een solitaire boom van de 1e of 2e grootte te planten (of te behouden). Ook is het mogelijk hier kleinere bomen (van de 3e grootte) in één of twee rijen aan te planten (of te behouden).

De grotere groene ruimtes -de (wijk- en buurt)parken- zijn per definitie belangrijke onderdelen van de groene hoofdstructuur. Daarmee behoren de bomen in deze groene ruimtes impliciet ook tot de hoofdstructuur.

De bomen in de overige groengebieden behoren tot de nevenstructuur.

Op de streefbeeldkaart is verder nog 'bijzondere structuur' aangegeven. Dit zijn bijvoorbeeld wilgenlaantjes of bijzondere houtsingels. Deze willen we behouden.

Diverse boomsoorten in één straat, Singel Teeffelen

Gepkespad Herpen

Bomen dicht op elkaar geplaatst, Geffen

Dorpsstraat Macharen

4. Behoud en doorontwikkeling van laanstructuren

Bestaande laanstructuren blijven in principe behouden. Daar waar er 'gaten' zitten in de structuur waardoor migratieroutes stagneren en/of het groene beeld niet doorloopt, worden laanstructuren verder doorontwikkeld door aanplant van jonge bomen.

5. (Bio)diversiteit

We willen in Oss de biodiversiteit vergroten. Dit is belangrijk voor goed ontwikkelde fauna, en voor een goede flora.

Dit kan door te kiezen voor inheemse soorten. Met veel variatie in het sortiment wordt de kans op ziekten en plagen verkleind.

In Oss staan relatief veel eiken, essen en lindebomen. Toepassing van andere inheemse soorten wordt gestimuleerd. Zo wordt de soortenrijkdom van het bomenbestand vergroot en wordt ervoor gezorgd dat er geen monocultuur ontstaat. Toepassing van de juiste soort boom op de juiste plek, een passende grondsoort en groeiomstandigheden verkleint de kans op ziekten en plagen aanzienlijk.

De iepziekte heeft er ook in Oss voor gezorgd dat er bijna geen iepen meer staan. Inmiddels is er een cultivar die niet gevoelig is voor de iepziekte (*Ulmus laevis*). Gebruik van deze cultivar wordt gestimuleerd, zodat de iep weer in het straatbeeld verschijnt. De kastanjabloedingsziekte wordt waarschijnlijk veroorzaakt door een bacterie en lijkt vooral voor te komen op witte paardenkastanjes. Zolang niet duidelijk is wat de oorzaak is van deze bloedingsziekte, is het niet wenselijk kastanjes toe te passen.

De biodiversiteit wordt verhoogd door toepassing van verschillende boomsoorten en -variëteiten. Voor de hoofdwegen is het advies om een rustig straatbeeld te creëren door maximaal twee soorten te combineren. Bij de overige wegen in woonwijken en buurten kan gevarieerd worden met soorten. Daarnaast zijn er mogelijkheden om binnen de boomsoort verschillende variëteiten te combineren. De kans is klein dat van één boomsoort alle variëteiten uitvallen wanneer er zich ziekte of plagen voordoen.

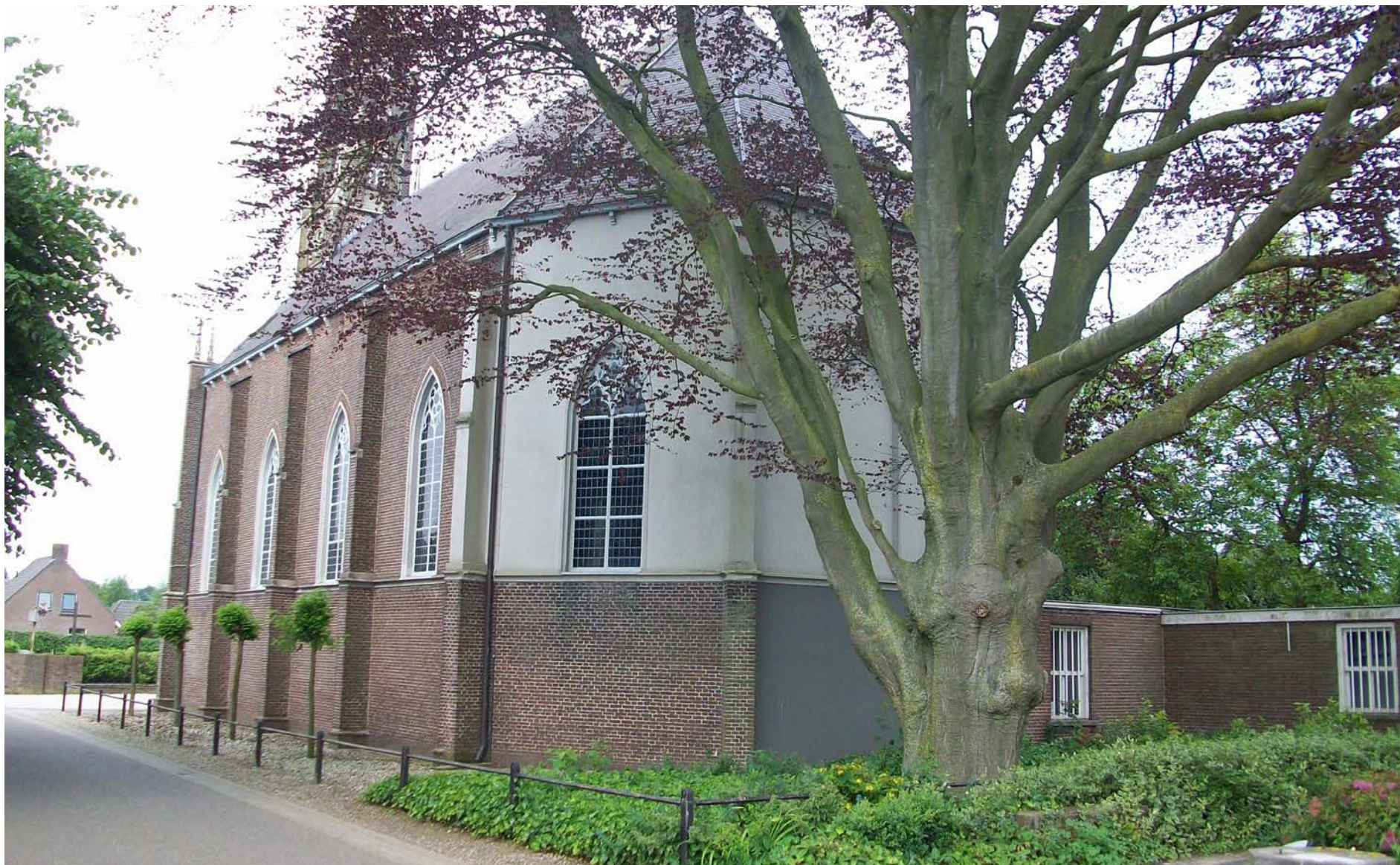
Om de biodiversiteit te vergroten wordt het toepassen van zogenaamde 'nectar- en stuifmeelsoorten' gestimuleerd. Deze boom- en struiksoorten zijn gunstig voor vlinders en insecten als bijen.

6. Een duurzaam bomenbestand

Veel bomen in Oss zijn geplant tussen 1960 en 1980, zij zijn tussen de 35 en 55 jaar oud. Bomen worden pas echt mooi als ze ongeveer 80 jaar oud zijn. Daarom willen wij in de hoofd- en nevenstructuren bestaande bomen zoveel als mogelijk laten staan en ze de kans geven deze leeftijd te bereiken.

Voor overige gebieden en straatbomen wordt bij voorkeur aansluiting gezocht bij de integrale levenscyclus van de openbare ruimte. Omdat de riolering en verharding om de 60 jaar vervangen worden, zou dit voor bomen in de 'overige structuren' ook een uitgangspunt kunnen zijn. Als hier solitaire bomen worden aangeplant, kunnen deze bij herinrichting van een weg wellicht behouden blijven.

Wij hechten veel waarde aan duurzaam behoud van het bestaande bomenbestand. Dit komt de biodiversiteit ten goede. Zo wordt het

Bijzonder waardevolle beuk bij de kerk in Overlangel. Door een schimmelaantasting is de boom bezweken

groene karakter van Oss ook in de toekomst gewaarborgd. Vooral toename van het areaal oudere en monumentale bomen is daarbij van belang.

In principe worden duurzame soorten toegepast, soorten die sterk zijn en lang meegaan. Populieren groeien snel en hebben een korte levensduur. Ze worden alleen aangeplant als daar aanleiding voor is.

7. Een goede onderlinge afstand tussen bomen

Er wordt meer aandacht besteed aan de afstand tussen de bomen die in een boomstructuur staan, ter versterking van de boomstructuur en de boomkwaliteit.

Als bomen te dicht op elkaar staan, groeien de kronen in elkaar en worden bomen zwakker. Als bomen echter te ver van elkaar staan, zal er geen sprake meer zijn van een structuur. Er zal dus altijd gezocht moeten worden naar een optimum, waarbij aan zowel optimale groei als aan een doorlopende structuur moet worden voldaan.

In de 70-er jaren werd het principe van 'wijkers en blijvers' toegepast; bomen werden dicht op elkaar gezet om snel een groen beeld te geven. Na ongeveer 10 jaar zouden dan de 'wijkers' er tussenuit gehaald worden. In de praktijk blijkt dat deze 'wijkers' niet overal weggehaald zijn. Hierdoor staan in sommige straten de bomen te dicht op elkaar, en hebben ze onvoldoende groeiruimte.

Op dit moment staan met name in het buitengebied veel essen te dicht op elkaar. Dit levert veel dood hout op en bomen met een verminderde conditie.

Het is daarom belangrijk om nieuwe bomen meteen op de goede afstand van elkaar te planten. Daar waar bestaande bomen te dicht op elkaar staan, kunnen bomen om en om verwijderd worden. Anderzijds geldt ook dat daar waar bomen te ver uit elkaar staan, er bomen tussen geplaatst kunnen worden.

8. Rekening houden met kabels en leidingen

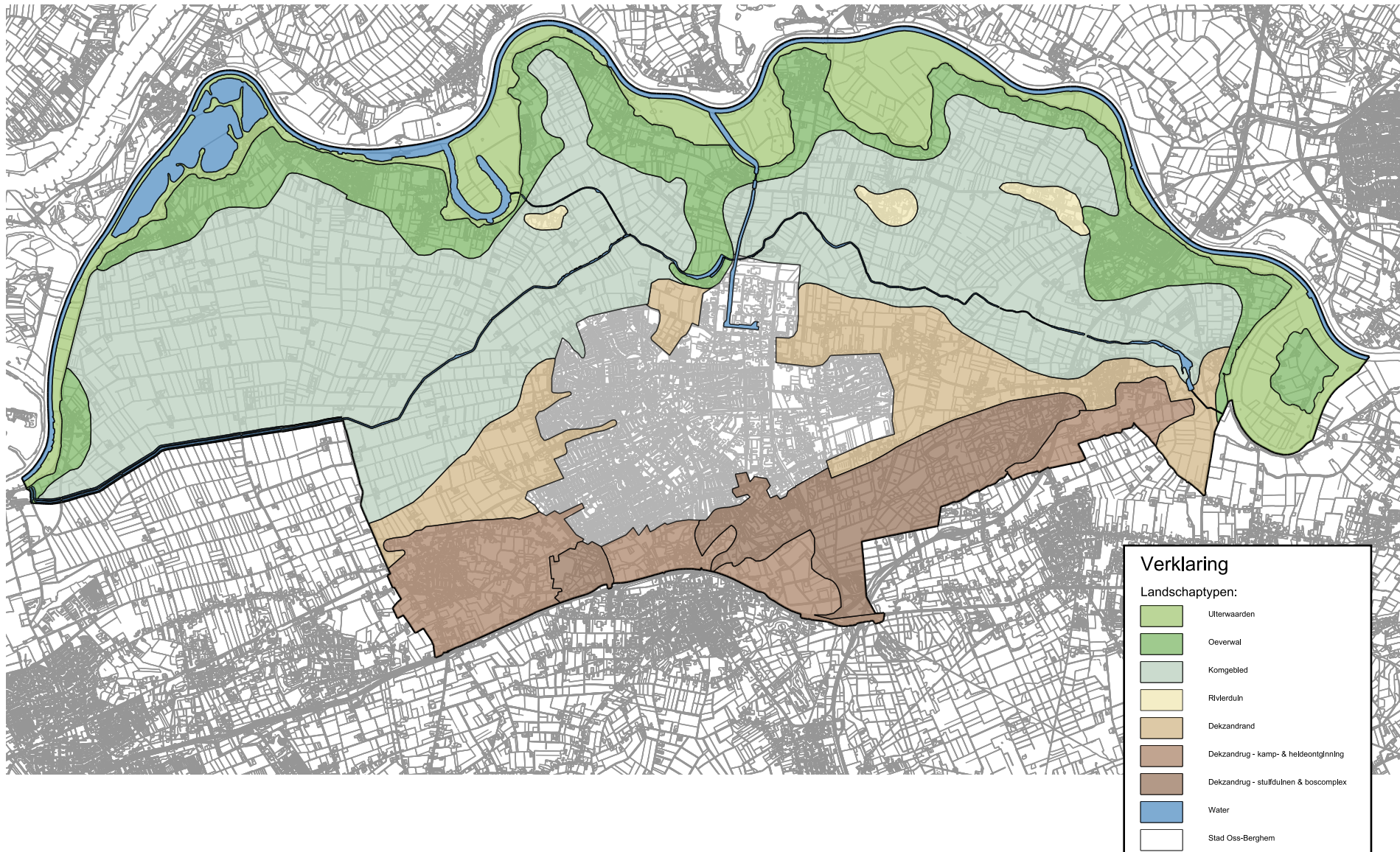
Niet iedere locatie zal ruimte bieden voor het gewenste streefbeeld. De kabels en leidingen in de ondergrond zorgen onder andere voor beperkingen. Voor ieder project wordt apart beoordeeld of en onder welke voorwaarden het streefbeeld gerealiseerd kan worden. Bij het opstellen van dit 'structuurplan bomen' is geen rekening gehouden met kabels en leidingen. Bij het opstellen van de beheer-, (her)inrichtingsplannen en renovaties wordt per straat bekeken wat haalbaar is. Hier is nadere uitwerking nodig. Ook is afstemming nodig met de AVOI (Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur).

9. Zo min mogelijk hinder en overlast door bomen

Eventuele overlast voor omwonenden willen we zoveel mogelijk beperken. Op deze manier kunnen we het draagvlak voor instandhouding van de boomstructuur vergroten.

Het thema 'hinder en overlast' is uitgewerkt in een aparte Richtlijn. Enkele boomsoorten geven sneller schade aan verhardingen door worteldruk, zoals eik, wilg, populier, acacia en plataan. Deze soorten kunnen dan ook alleen toegepast worden in brede bermen.

DE BASIS VOOR DE BOOMSTRUCTUREN

4

DE BASIS VOOR DE BOOMSTRUCTUREN

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt verder ingegaan op de verschillende aspecten die de basis vormen voor het vaststellen van de boomstructuren.

De boomstructuur in Oss sluit aan op de ruimtelijke (hoofd)structuur. Deze ruimtelijke (hoofd)structuur is gebaseerd op de ligging in het landschap, de stedenbouwkundige opzet, cultuurhistorische lijnen en de belangrijkste verkeersroutes.

4.2 Het landschap

In de Nota Landschapsbeleid (2008, aangepast in 2015) worden uitgangspunten genoemd over hoe om te gaan met het landschap binnen de gemeente Oss.

Eén van de belangrijkste uitgangspunten uit de Nota Landschapsbeleid 2015 is het versterken van de verschillende landschapstypen. Om zo het onderscheid tussen deze verschillende gebieden zichtbaar te houden of te maken. Hierdoor blijft een afwisselend landschap behouden.

De Nota Landschapsbeleid gaat uit van de vijf landschapstypen die in de gemeente Oss voorkomen; de uiterwaarden, de oeverwal, het komgebied, de dekzandrand en de dekzandrug.

Zie kaart 'Landschapstypen (Bron: Nota landschapsbeleid – 2015)'.

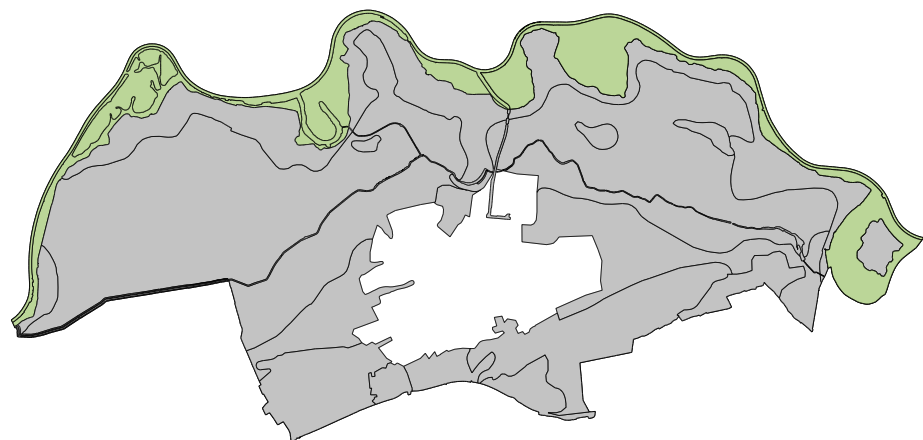
Kort samengevat is het streefbeeld voor de landschapstypen de volgende:

- De uiterwaarden: een open tot halfopen karakter met 'plukken groen' (wilgen- en meidoornstruweel).
- De oeverwal: een halfopen karakter met landschapselementen als houtwallen en –singels en laanbeplanting.
- Het komgebied: open.
- De dekzandrand: eiken- en elzensingels loodrecht op de bossen van de dekzandrug, en kronkelige wegen met beplanting.
- De dekzandrug: herstel kleinschalig kampenlandschap door aanplant bosjes en bosstroken en behoud en herstel laanbeplanting.

Door het toepassen van beplantingssoorten die passen bij het landschapstype en de grondsoort die daar bij hoort, wordt het contrast tussen de verschillende landschapstypen versterkt. In bijlage 3 'beplantingssoorten per landschapstype' staat aangegeven welke boomsoorten waar gewenst zijn.

Uiterwaarden bij Megen met bakenbomen

Uiterwaard

4.2.1 Uiterwaard

Het beeld waarnaar gestreefd wordt voor de uiterwaarden is dat van een gebied met een los en natuurlijk karakter, zonder strakke lijnen in de vorm van lanen. Strakke structuren met bomen horen eigenlijk niet thuis in de uiterwaarden. Een uitzondering hierop zijn de bakenbomen en enkele lanen.

Bepantingssoorten

Bomen die passen bij de uiterwaarden zijn bijvoorbeeld wilg, populier, iep en abeel. De Maasheggen bestaan hoofdzakelijk uit meidoorn, en daarnaast uit een enkele wilg, veldesdoorn, sleedoorn, hondsroos en wilde peer.

Uiterwaarden rond 1900. (Bron: www.archief.brabant.nl/Bonneblad)

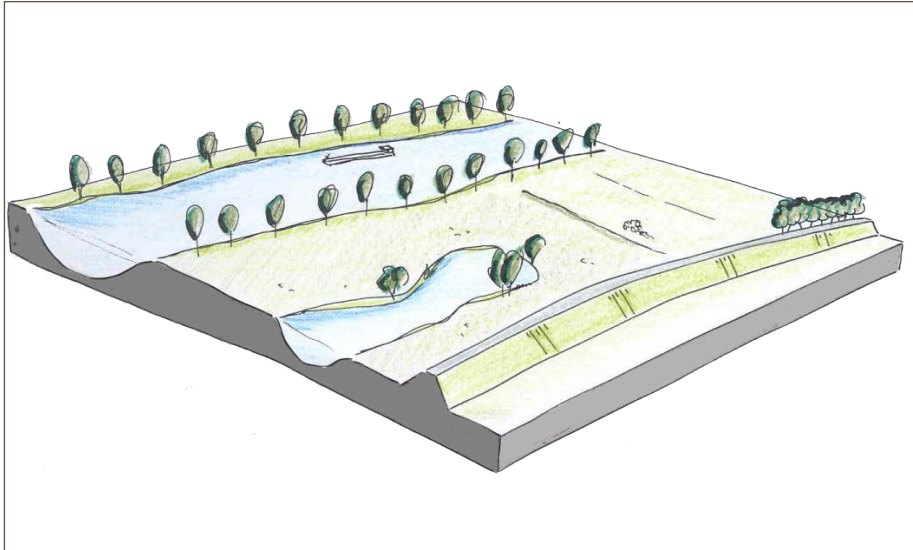
Soorten die in oobossen, die op natuurlijke wijze ontstaan langs de rivier, voorkomen zijn wilg, zwarte els, zwarte populier en iep.

Bakenbomen

De bakenbomen langs de Maas dragen -door hun opmerkelijke verschijning- in belangrijke mate bij aan de ruimtelijke kwaliteit en visuele herkenbaarheid van de rivier. Deze populieren zijn aangeplant om de loop van de gekanaliseerde Maas te benadrukken voor de scheepvaart.

De bomen markeren de loop van de Maas en ze dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit en de herkenbaarheid van de Maas.

De bakenbomen staan op de lijst 'Bijzondere Bomen' van de gemeente Oss.

streefbeeld voor uiterwaarden (uit: Nota Landschapsbeleid)

Populieren Lithse Ham

Laanbeplanting in de uiterwaarden

In principe worden de wegen in de uiterwaarden niet begeleid door bomen. Aan de Maasakkerstraat, Rulstraat en in de Lithse Ham zijn laanstructuren aanwezig. Deze oude en fraaie beplantingen vormen een uitzondering en blijven behouden. In bijlage 1.1 buitengebied/ uiterwaard wordt hier verder op ingegaan.

Maasheggen

Maasheggen zijn karakteristiek voor de uiterwaarden in Limburg en Oost-Brabant.

Door de aanwezigheid van deze hagen wordt de schaal van het gebied kleiner. Ze zorgen voor verbetering van het leefgebied van de das en voor het verhogen van de biodiversiteit. Vooral voor struweelvogels- zijn deze hagen waardevol.

Voor het herstellen van de Maasheggen bieden de randen van landbouwkavels in het zuidoosten van de gemeente Oss (vooral in Keent) mogelijkheden.

Samenvattend:

- Streven naar een gebied met een open tot halfopen karakter, met 'plukken groen';
- Behoud van de bakenbomen;
- Herstel van Maasheggen in het zuidoostelijke deel van de Osse uiterwaarden, aan de randen van de kavels;
- Behoud van huidige laanstructuren in de uiterwaarden;
- Geen nieuwe laanbeplantingen in de uiterwaarden.

Hemelrijksewaard met 'plukjes' groen

Verwaarloosde Maasheg in Keent

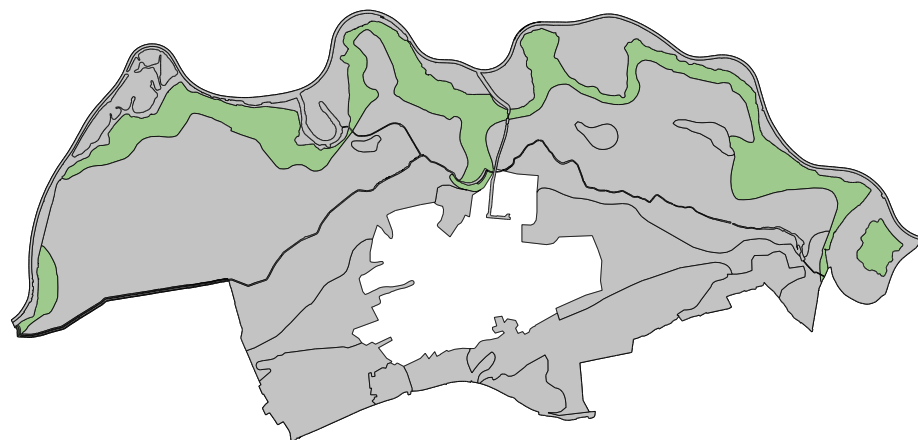
Rulstraat bij Megen

Maasakkerstraat richting Dieden en Onderdijk

Bomenrij op de oeverwal bij Vlierstraat Oijen

Oeverwal

4.2.2 Oeverwal

Het streefbeeld voor de oeverwal is een kleinschalig gebied met een halfopen karakter. Het streefbeeld bestaat uit het versterken van het groene karakter en de kleinschaligheid door aanplant van laanstructuren en ook boomgaardjes en houtwallen.

De ruimte tussen de kernen op de oeverwal willen we enerzijds open houden om het zicht vanaf de dijk op de polders te behouden. Anderzijds willen we dat er zoveel mogelijk beplanting op de oeverwal komt.

In de kernen wordt zoveel mogelijk wegbeplanting toegepast, om de kernen een groen en besloten karakter te geven.

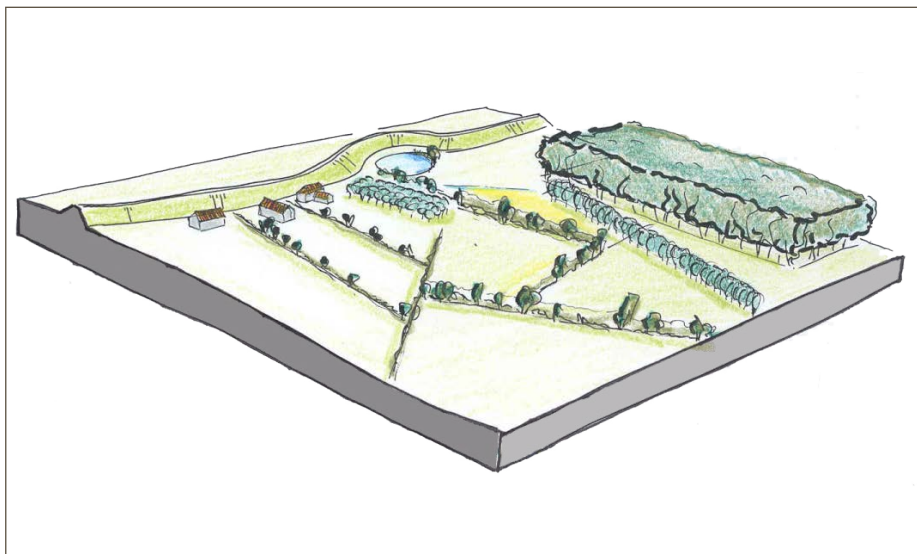

Oeverwal rond 1900 (Bron: www.archief.brabant.nl/Bonneblad)

Beplantingssoorten

Beplanting die past bij de oeverwal zijn soorten als eik, kastanje, noot, linde en iep. Ook hoogstamfruitbomen peer, appel, pruim of kers passen goed op de oeverwallen. Lindebomen worden hier vanouds toegepast als erfbeplanting, in leivorm en als gewone boom. Op bijzondere locaties staan vaak bijzondere bomen, zoals notenbomen bij kerken. Ook esdoorn en berk zie je op de oeverwal.

Toepassing van hoogstamfruitbomen en noten wordt gestimuleerd. De fruitbomen verwijzen naar de boomgaarden die vaak op de oeverwal werden aangelegd vanwege de vruchtbare grond. Of de bomen vruchtdragend kunnen zijn, is maatwerk en onder andere afhankelijk van de breedte van de bermen en de functie van de bermen. Als er ook geparkeerd wordt is vruchtdracht geen goede

streefbeeld voor de oeverwal (uit Nota Landschapsbeleid)

Wiel

optie.

Het aanplanten van iepen wordt gestimuleerd. Het gebruiken van soorten die resistent zijn tegen de iepziekte is voorwaarde.

Bomen op de Maasdijk

De Maasdijk is voornamelijk bij de dorpen voorzien van dijkbeplanting. Het zou fraai zijn de dijkbeplanting aan te vullen. In overleg met Waterschap Aa en Maas wordt gekeken wat de mogelijkheden zijn. Zie ook bijlage 2.

Laanbeplanting op de oeverwal

Langs all wegen op de oeverwal staan bomen als dat mogelijk is. Het groene karakter van de oeverwal wordt hiermee versterkt. Op enkele plekken is er vanaf de Maasdijk niet alleen zicht op de oeverwal, maar ook op het achterliggende komgebied. Hier zal maatwerk geleverd moeten worden, om ook het zicht te behouden. Dit kan door bijvoorbeeld de bomen verder uit elkaar te zetten, of groepsgewijs aan te planten.

Zie voor meer informatie bijlage 1.2; buitengebied/de oeverwal.

De kernen op de oeverwal

Streefbeeld voor de kernen op de oeverwal is groene kernen waarmee beslotenheid gecreëerd wordt.

We willen de kleine kernen consequent aanvullen met laan-structuren. Vooral lanen parallel aan de dijk (de zogenaamde 'voor- en achterstraten') kunnen hiervoor benut worden. De kleine kernen op de oeverwal hebben een grote relatie met het landschap. Doorzichten van kern naar landschap en van landschap naar kern

zijn gewenst. De smalle profielen van de wegen op de oeverwal zullen niet altijd de ruimte bieden voor een laanstructuur. We streven er naar om waar mogelijk bomen te planten.

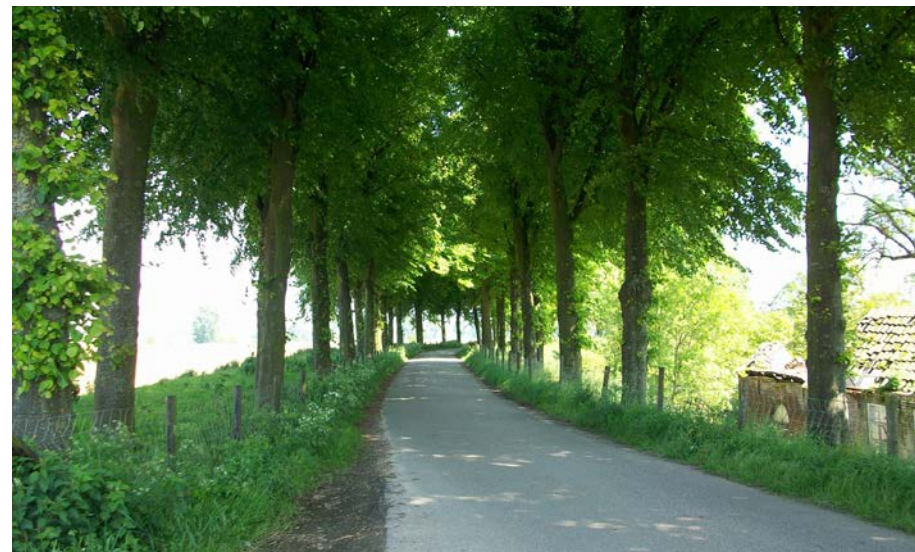
De grote kernen op de oeverwal, Lith, Megen en Ravenstein hebben minder contact met het buitengebied. Ook hier is het belangrijk dat er een groene structuur in de kernen is.

In de woonstraten in de wijken en buurtjes van deze grote kernen kunnen ook uitheemse bomen toegepast worden.

In bijlage 2 wordt verder ingegaan op de kernen op de oeverwal, t Wild, Maren-Kessel, Lith, Lithoijen, Oijen, Macharen, Demen-Dieden, Ravenstein, Huisseling, Neerloon en Overlangel.

Samenvattend:

- Voor de oeverwal is het wensbeeld veel opgaande beplanting om de hoogteligging en de kleinschaligheid van de oeverwal en beslotenheid van de kernen te benadrukken;
- In het buitengebied het zicht vanaf de dijk open houden door vooral de wegen loodrecht op de Maas te beplanten (vooral noord-zuid);
- In de kernen juist de wegen die parallel aan de Maas lopen beplanten (voor- en achterstraatjes, vooral oost-west).

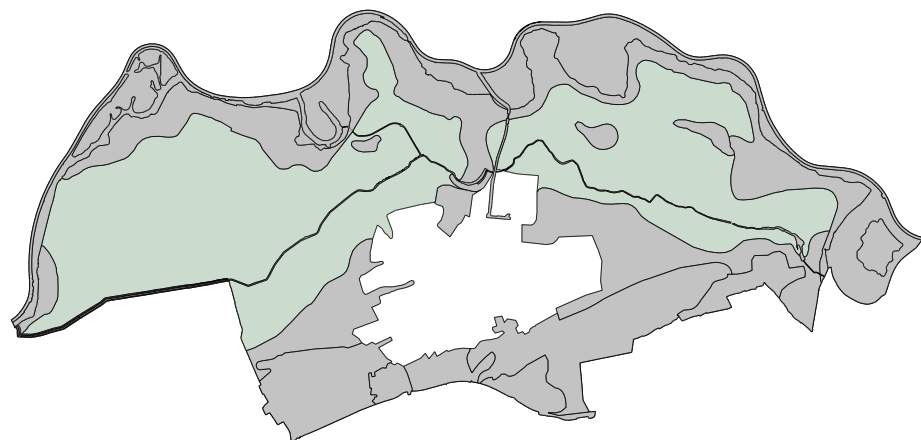
Maasdijk in Dieden

Maasdijk bij Neerloon

Streefbeeld komgebied; openheid

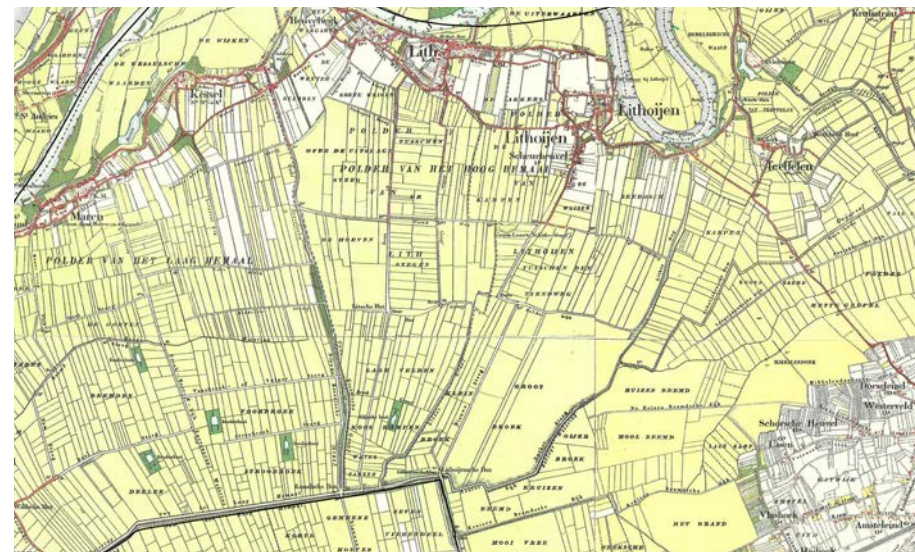

Komgebied

4.2.3 Komgebied

De Lithse, Oijense, Osse/Harense, de Ravensteinse polder en de polder ten noorden van Geffen tezamen vormen het komgebied van de gemeente Oss. De kenmerkende openheid van dit gebied is uniek in Noord-Brabant. De laatste decennia zijn in een deel van de polders laanbeplantingen aangebracht, waardoor de openheid van het gebied is verminderd. De openheid ontbreekt vooral aan de noord- oost zijde (de voormalige gemeente Ravestein) en aan de zuidzijden van Maren-Kessel, Kessel, Lith en Lithoijen.

Cultuurhistorisch is de openheid van het komgebied waardevol omdat dit gebied overeenkomt met het voormalige stroomgebied

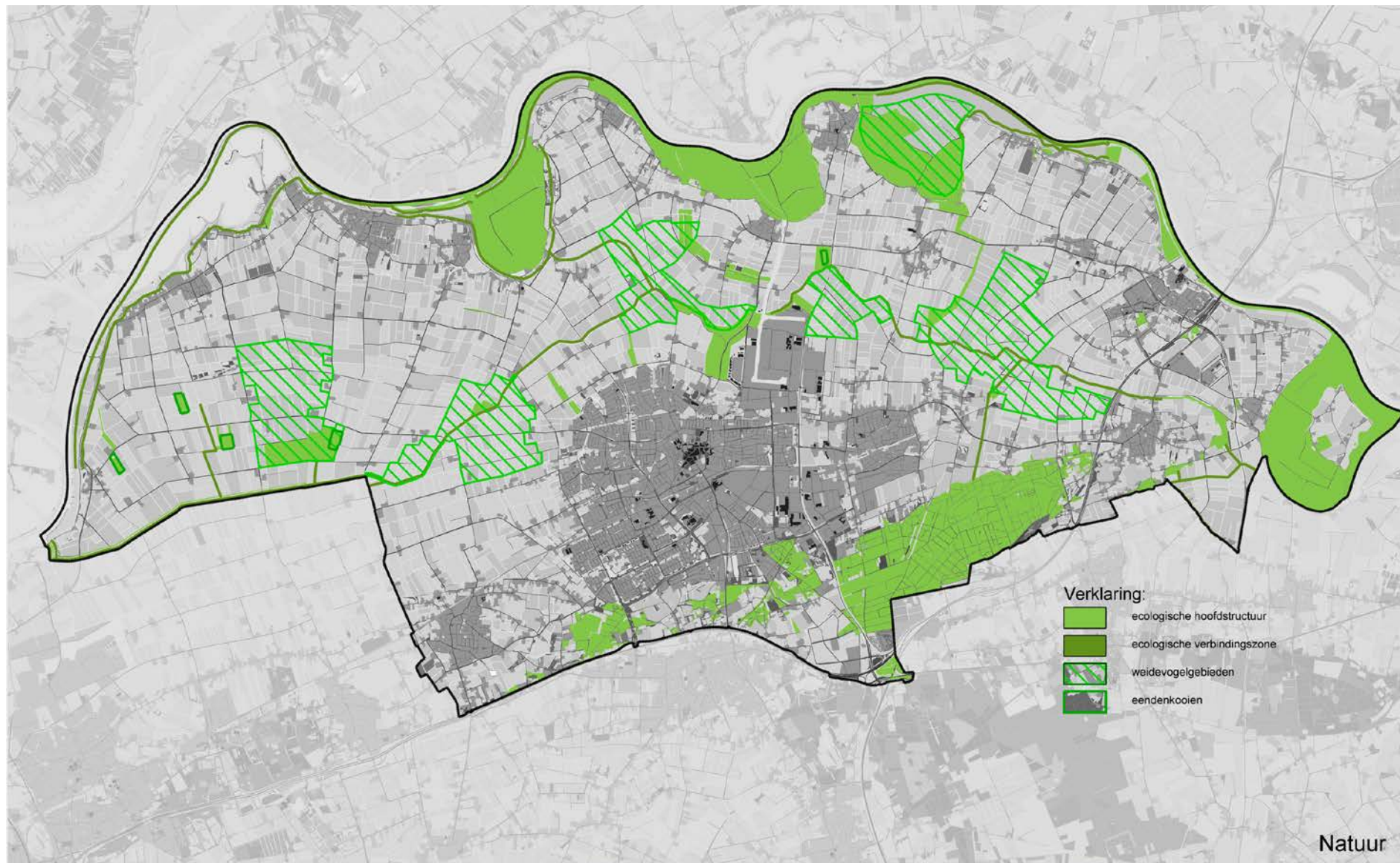
Komgebied ten zuiden van Lith rond 1900. (Bron: www.archief.brabant.nl/Bonneblad)

van de Beerse Maas, waar van oudsher geen beplanting groeide. Het gewenste beeld voor het hele komgebied is openheid. Deze openheid is niet alleen ruimtelijk wenselijk, maar is ook voor weidevogels van levensbelang.

In het komgebied liggen hoger gelegen rivierduinen waarop de kernen Teeffelen, Haren en Deursen-Dennenburg zijn gebouwd.

Beplantingssoorten

In het komgebied worden geen laanbomen toegevoegd. Boomsoorten die hier veel voorkomen zijn (knot)es, (knot)wilg en populier. Ook grauwe abeel, zwarte els, esdoorn en iep komen voor. Gezien de essenziekte is het niet wenselijk deze soort nu te gebruiken.

Laanbeplanting in het komgebied

De openheid van het voormalige stroomgebied van de Beerse Maas is landschappelijk waardevol door het onderscheid met het halfopen karakter van de oeverwal en de dekzandrand, en de beslotenheid van de dekzandrug.

De openheid, cultuurhistorie, ecologie (namelijk het belang voor weidevogels) én de waterberging zijn belangrijke redenen om beplanting in zijn algemeenheid en in het bijzonder langs de wegen in het komgebied te beperken.

De gemeente Oss heeft een zogenaamd uitsterfbeleid voor de bestaande beplanting in het komgebied (Nota Landschapsbeleid 2015). Dit houdt in dat de laanbeplanting langs de wegen in de polders bij ziekte en uitval niet worden vervangen door nieuwe exemplaren. Omdat bomen een levensduur hebben van soms wel meer dan 100 jaar, zal dit proces heel geleidelijk gaan. Het zal tussen de 50 en 100 jaar duren voordat de gewenste openheid bereikt is.

Langs wegen parallel aan de Maas en de oeverwal, vooral 'in oostwest richting' is het qua beeld wenselijk dat de bomen hier op termijn verdwijnen.

Weidevogelgebied

Het weidevogelgebied (zie bijgevoegde kaart) neemt een bijzondere plek in in het komgebied.

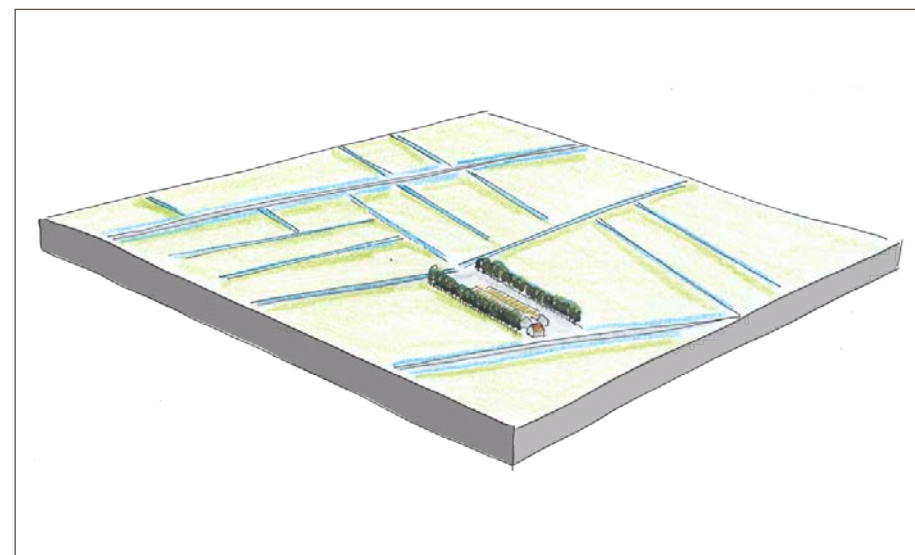
De openheid van het komgebied is vooral voor weidevogels van levensbelang. Bomen vormen een storend element voor broedende weidevogels; predatoren die zich schuil houden in bomen (en

struikgewas) pakken jongen en eieren. In het algemeen zullen weidevogels niet in de buurt van bomen broeden. Onderzoeken van WUR (Wageningen University and Research) en UG (Universiteit Groningen) tonen dit aan.

Het gaat slecht met de weidevogels in Nederland. Dit is niet alleen het gevolg van het gebrek aan openheid, maar het draagt er zeker aan bij.

De gemeente Oss heeft in 1997 het weidevogelconvenant Beerse Overlaet mede ondertekend. Hiermee hebben wij aangegeven dat we instandhouding van de weidevogels in de Beerse Overlaet belangrijk vinden.

In samenwerking met de vogelwerkgroep van de IVN en weidevogeldeskundigen van Brabants Landschap (BL) zal worden bekeken in hoeverre de aanwezigheid van bomen belemmeringen

Streefbeeld komgebied

Groenendijk in het komgebied

oplevert in weidevogelgebied. Er kan onderzoek door bijvoorbeeld WUR of UG gedaan worden. Ook kan een pilot worden opgestart in een klein gedeelte van het weidevogelgebied.

Wilgen

Aan de rand van het komgebied, tegen de oeverwal aan, lopen diverse knotwilgenlaantjes het komgebied in. Deze laantjes vormen bijzondere structuren die we willen behouden.

In de Ravensteinse Polder staan, langs de Bredestraat ten zuiden van Deursen-Denneburg, heel oude knotwilgen. Dit wilgenlaantje vormt een fraai element en willen we behouden.

Daar waar wilgenlanen parallel aan de oeverwal lopen of minder opvallen (door bijvoorbeeld een grote onderlinge afstand of een jonge leeftijd) kunnen solitaire knotbomen gehandhaafd blijven.

De rivierduinen Teeffelen, Haren en Deursen-Dennenburg

In het komgebied liggen drie hogere rivierduinen waar de kernen Teeffelen, Deursen-Dennenburg en Haren op liggen. Het streven is om deze rivierduinen te accentueren met laanbeplanting langs de wegen die op (de rand van) de rivierduin liggen. Hierdoor ontstaat een contrast met het omliggende komgebied. Verder kunnen solitaire bomen aangeplant worden om de rivierduinen een groener karakter te geven.

Zie bijlage 2.

Huidig beeld in het komgebied. Lanen en bosschages belemmeren de openheid

Samenvattend:

- Het komgebied behoudt of krijgt een open karakter;
- Laanstructuren in het komgebied zijn ongewenst; bij ziekte of uitval worden bomen langs de wegen in het komgebied niet vervangen (uitsterfbeleid);
- openheid heeft binnen het komgebied de hoogste prioriteit in en aan de rand van het weidevogelgebied (prio1), daarna voor de boomstructuren langs wegen parallel aan de Maas en de oeverwal ('in oostwest richting') (prio 2) en tot slot de overige bomen in het open komgebied (prio 3);
- In samenspraak met IVN en BL beoordelen of bomen belemmerend zijn in het leefgebied van de weidevogels;
- Bijzondere laanbeplantingen zoals de knotwilgen ten zuiden van Deursen-Dennenburg behouden;
- Beplanting op de rivierduinen zo nodig aanvullen om het contrast met het opengebied te vergroten.

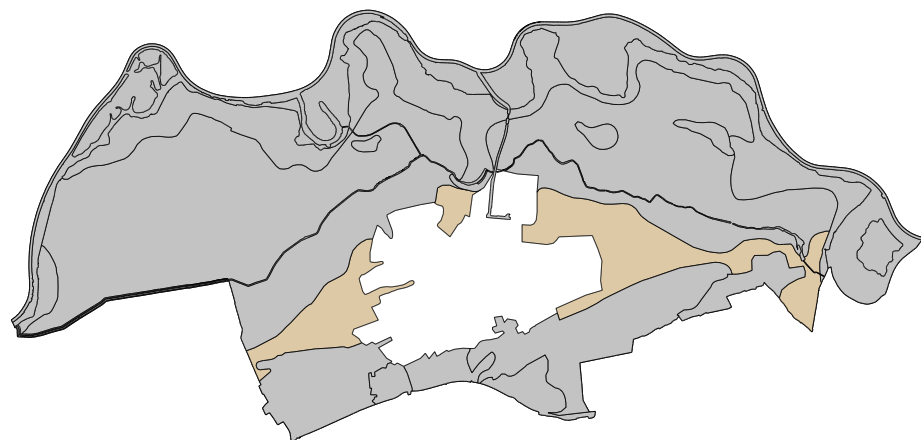
Streefbeeld rivierduin

Zicht op rivierduin Teeffelen

Berghemseweg Koolwijk

Dekzandrand

4.2.4 Dekzandrand

De dekzandrand is een overgangszone van het lager gelegen kleigebied naar de hoger gelegen dekzandrug. Dit overgangsgebied is van oudsher een geschikte plaats om te wonen. De kernen Oss, Berghem en Herpen liggen op de dekzandrand. Ook de bebouwingsconcentraties Gement, Duurenseind en Koolwijk liggen op de dekzandrand.

Verder van de kernen af liggen percelen met een zeer smalle slagenverkaveling. Op de perceelgrenzen staan houtwallen loodrecht op de bosrand van de dekzandrug van Herperduin. Deze kenmerkende houtsingels waren vroeger in het hele gebied aanwezig.

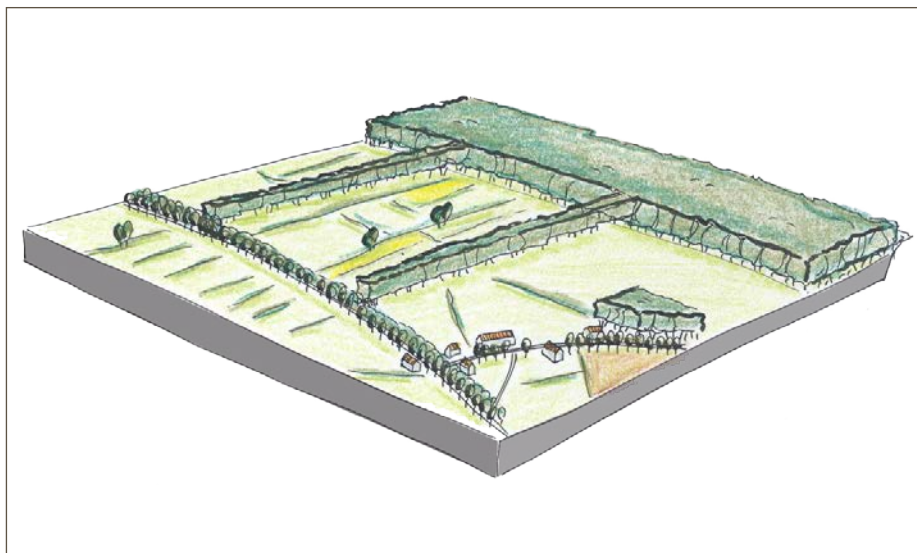

Dekzandrand ten oosten van Oss rond 1900. (Bron: www.archief.brabant.nl/Bonneblad)

Deze verkaveling met perceelsbeplanting is op veel plekken grotendeels verloren gegaan en grootschaliger geworden.

Het streefbeeld voor de dekzandrand gaat uit van een halfopen (tot besloten) beeld met een kleinschalige structuur om zo in het gebied een afwisselend en groen beeld te realiseren. De kleinschaligheid wordt versterkt door de aanplant van opgaand groen.

Het contrast versterken tussen de historisch gegroeide patronen van de kernen, de rafelige dorpsranden en de oude verbindingswegen en de regelmatige slagenverkaveling. Dit contrast geeft dit gebied een eigen ruimtelijke karakteristiek.

Streefbeeld dekzandrand

waardevolle houtwallen ten zuiden van Berghem

Beplantingssoorten

De beplanting die hier past is vooral els, in singels aangeplant. Daarnaast ook eik, es, esdoorn, en haagbeuk of beuk.

Laanbeplanting op de dekzandrand

De wegen op de dekzandrand zijn deels al voorzien van bomen. Deze structuren verder aanzetten en aanvullen, waardoor een groener beeld ontstaat.

Door aanplant van bomen langs belangrijkste doorgaande wegen vindt in visueel ruimtelijke zin schaalverkleining plaats die past bij de dekzandrand.

Zo is er de historische, slingerende Berghemseweg tussen Koolwijk en Herpen, die een belangrijke structuur vormt. Deze weg heeft deels een zware laanbeplanting van eiken. Deze historische structuur moet behouden blijven en verder worden aangevuld richting Berghem.

De kaarsrechte wegen langs de slagenverkaveling zijn belangrijke lijnen in het landschap. Deze zijn vaak voorzien van enkelzijdige beplanting als elzen, eik, es of esdoorn, en benadrukken de rationele vormen van ontginning.

De kernen Oss, Berghem en Herpen

De grote kernen Oss, Berghem en Herpen liggen op de overgangszone tussen het hogere zandgebied en het lagere kleigebied, de dekzandrand. Ook hier geldt dat gestreefd wordt naar een groen karakter.

Deze kernen komen in bijlage 2 aan bod.

Samenvattend

- Terugbrengen kleinschalig landschap door aanplant laanbeplanting en houtsingels;
- Laanbeplanting langs de historische verbindingswegen behouden en versterken, zoals de Berghemseweg en Koolwijksestraat;
- Opgaande beplanting (aan de rand van) de kernen om beslotenheid te creëren;
- De groenstructuur ten noorden van Geffen (Elst eo) benadrukt de oude rand van de Beerse Overlaet en is zeer waardevol. Behouden, en zo mogelijk versterken.

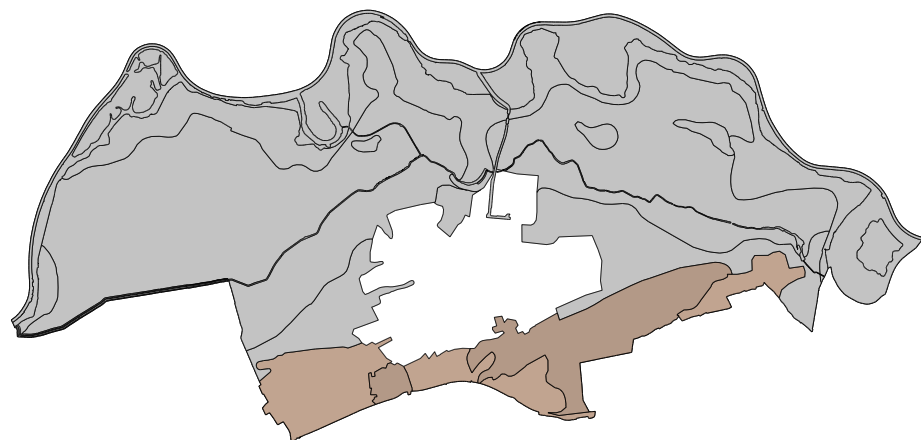
Korstestraat Duurenseind

Elzensingel dekzandrand

dekzandgebied bij Geffen

Dekzandrug

4.2.5 Dekzandrug

De dekzandrug is het hoger gelegen zandgebied met een besloten tot half-open karakter. De dekzandrug is te verdelen in een gebied dat voor een groot deel voor bosbouw wordt gebruikt (de stuifduinen en het bos). En een deel dat agrarisch in gebruik is genomen, de kamp- en heideontginningen. (kleinschalig mozaïeklandschap).

Voor de dekzandrug geldt dat er gestreefd wordt naar het verduidelijken van de hoge ligging in het landschap. Dit kan door toepassing van opgaand groen, passend bij dit landschapstype. Insteek is herstel van het oude kampenlandschap.

Dekzandrug ten zuiden van Oss rond 1900. (Bron: www.archief.brabant.nl/Bonneblad)

Beplantingssoorten

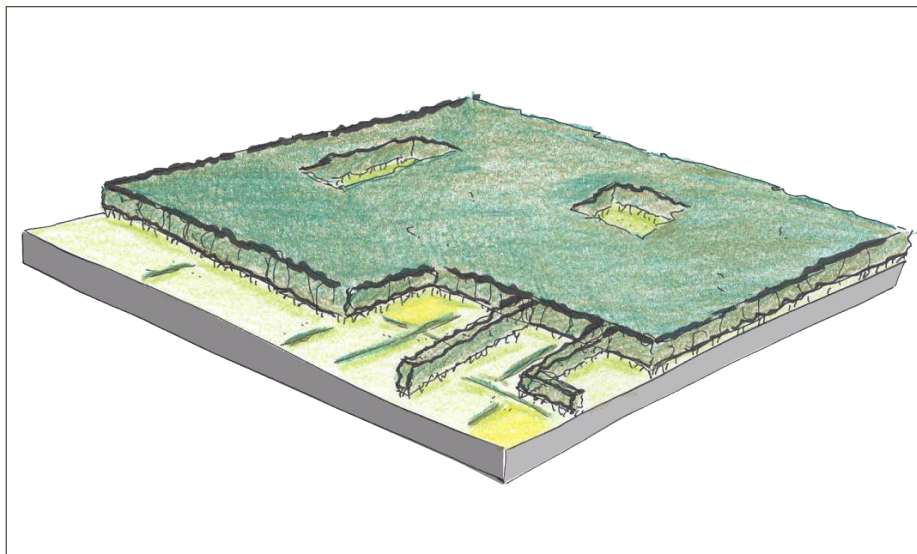
Toe te passen beplantingssoorten zijn: eik, berk, beuk en esdoorn.

Laanbeplanting op de dekzandrug

De wegen op de dekzandrug zijn of worden voorzien van boombeplanting. Daar waar de wegen in het bos lopen is er vaak geen ruimte voor. Dat is ook minder belangrijk, omdat hier al veel bomen staan.

De kernen op de dekzandrug

Geffen ligt als enige kern binnen de gemeente Oss op de dekzandrug. Ook hier geldt dat gestreefd wordt naar een groen karakter. Zie bijlage 2.

Streefbeeld dekzandrug

Berkenlaan bij Geffen

Geledingszone dekzandrug

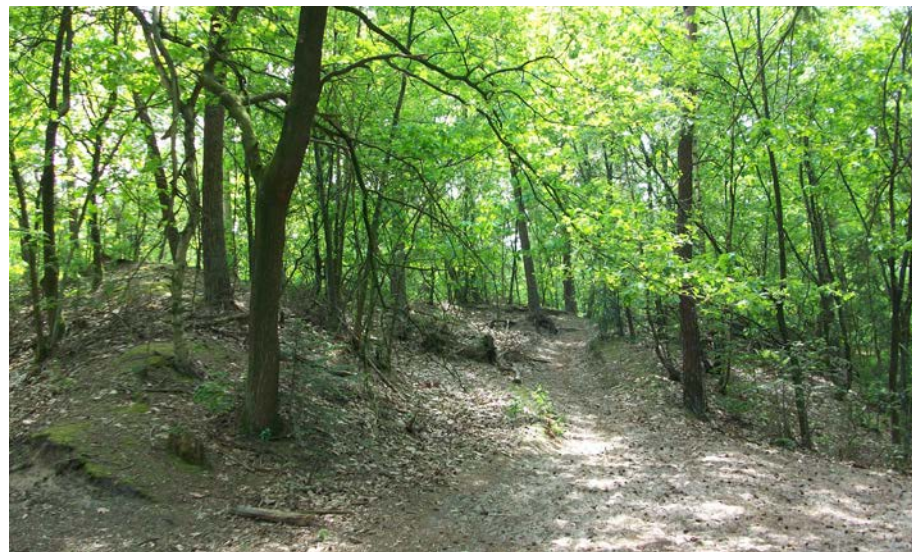

Eikenlaan Zevenbergseweg

Samenvattend

- Herstel van het oude kampenlandschap met laanbeplanting en andere landschappelijke elementen waardoor de oorspronkelijke beslotenheid teruggebracht wordt.

Herperduin

Stuifduinen Herperduin

Contre Escarpe Ravenstein

4.3 Stedenbouwkundige opzet

Voor 1900 is de bebouwing in de dorpen veelal lintbebouwing langs doorgaande wegen. De kleinere kernen zijn sindsdien beperkt gegroeid en nog steeds als zodanig herkenbaar.

Vooraf de grotere kernen zijn vanaf 1900 sterk uitgebreid vanuit een geconcentreerde dorpskern. Tussen de doorgaande wegen ontstaan kleine buurten of zelfs wijken.

Structuren zijn belangrijk voor de identiteit van een gebied.

Naarmate een dorp of wijk groeit, is ordening steeds belangrijker om plaatsbepaling binnen een complexer gebied mogelijk te maken.

Door bomen te plaatsen langs wegen die de stedenbouwkundige opzet van een kern bekrachtigen, neemt de 'leesbaarheid' (het gemak waarmee delen van een dorp of wijk herkend worden) van de omgeving toe.

Het toepassen van verschillende vormen en typen boombeplantingen versterkt het gebiedseigen karakter van een wijk, dorp, of het landschap.

Bomen in de kernen

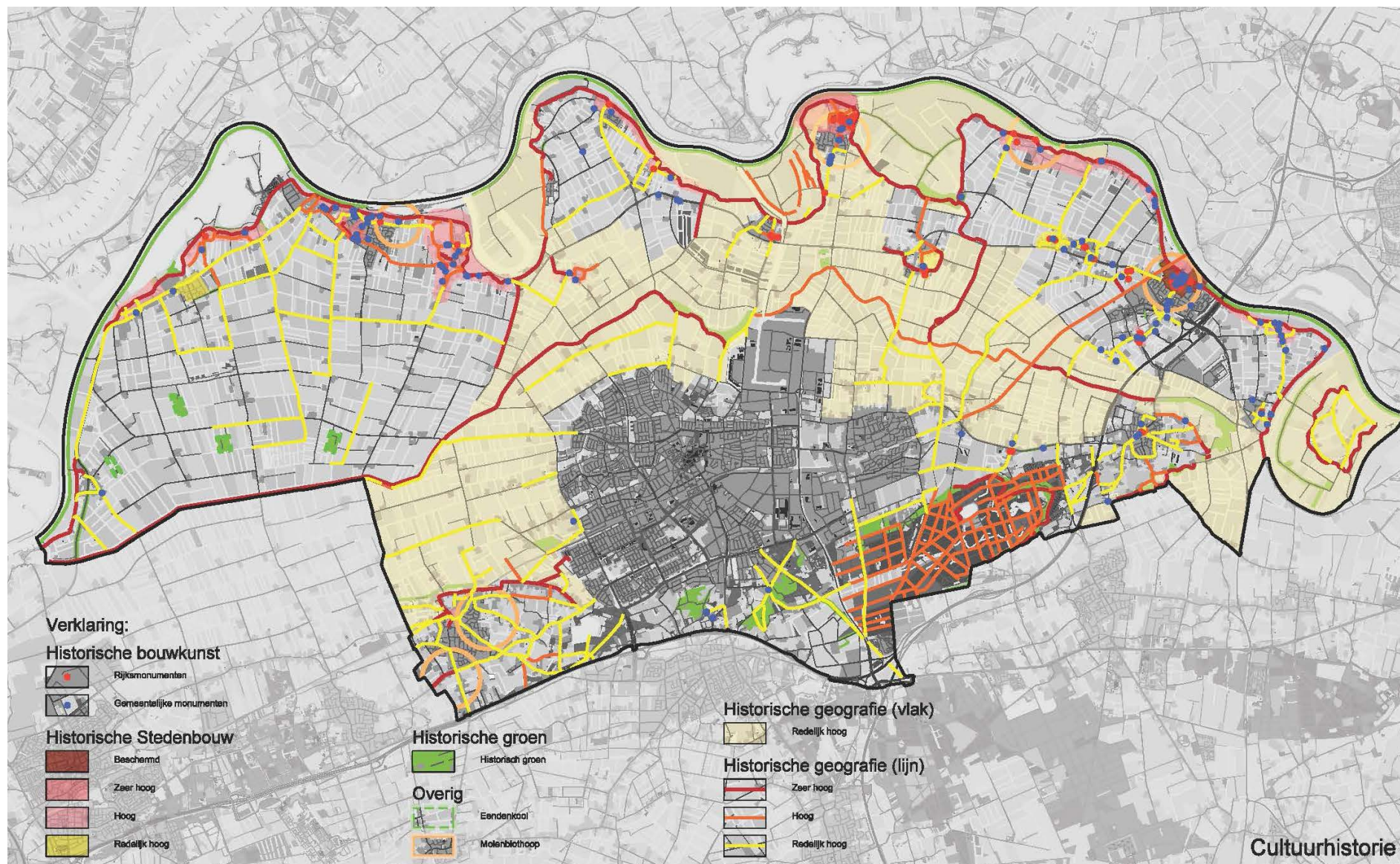
Voor alle kernen geldt dat gestreefd wordt naar een groen karakter en de aanwezigheid van boomstructuren. Daar waar die boomstructuren nog niet aanwezig zijn, is het wenselijk ze aan te planten. Dit is vooral het geval voor de hoofd- en nevenstructuren. Algemeen geldt dat bij hoofd- en nevenstructuren waar de laanstructuur is onderbroken zij weer hersteld wordt. Hierdoor ontstaat weer een doorgaande structuur.

De overige wegen zijn woonstraten. Hier geldt dat bestaande bomen in principe gehandhaafd blijven. Solitair van de 1e en 2e grootte zijn hier goed voorstelbaar. Ook bomenrijen met kleinere bomen van de 3e grootte (kers, appel et cetera) zijn hier passend.

In de kleinere kernen worden inheemse bomen toegepast. In de woonstraten in de grote(re) kernen ook uitheemse, omdat hier de relatie met het landschap minder aanwezig is.

Burgemeester van Erpstraat Berghem

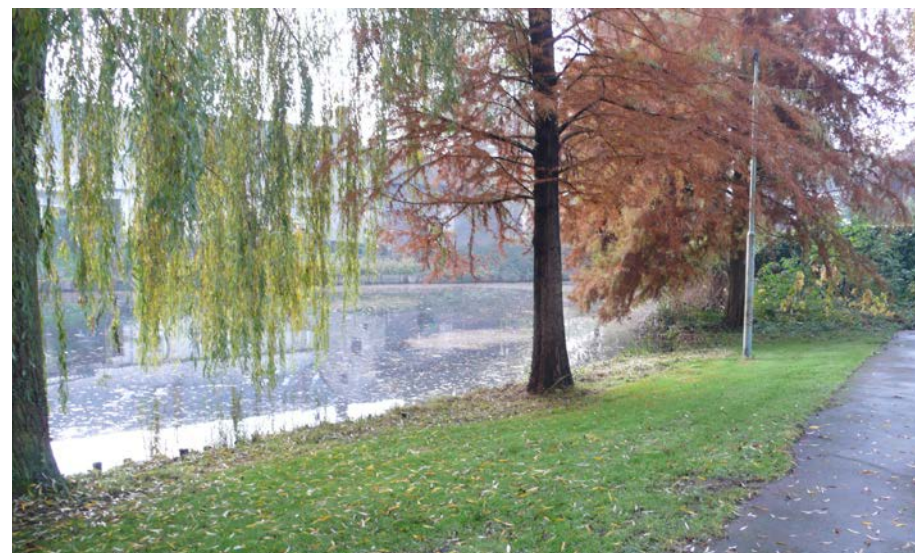
4.4 Cultuurhistorie

Op cultuurhistorisch vlak kan een boomstructuur de oorsprong van gebieden en structuren versterken en benadrukken. Veel wegen en straten zijn al heel oud en gebaseerd op cultuurhistorisch waardevolle oude routes. Door oude, historische wegen en andere structuren en tracés te begeleiden door een boomstructuur, wordt de ontstaansgeschiedenis en cultuurhistorie van een plek zichtbaarder en de geschiedenis van een dorp, stad of landschap beter zichtbaar.

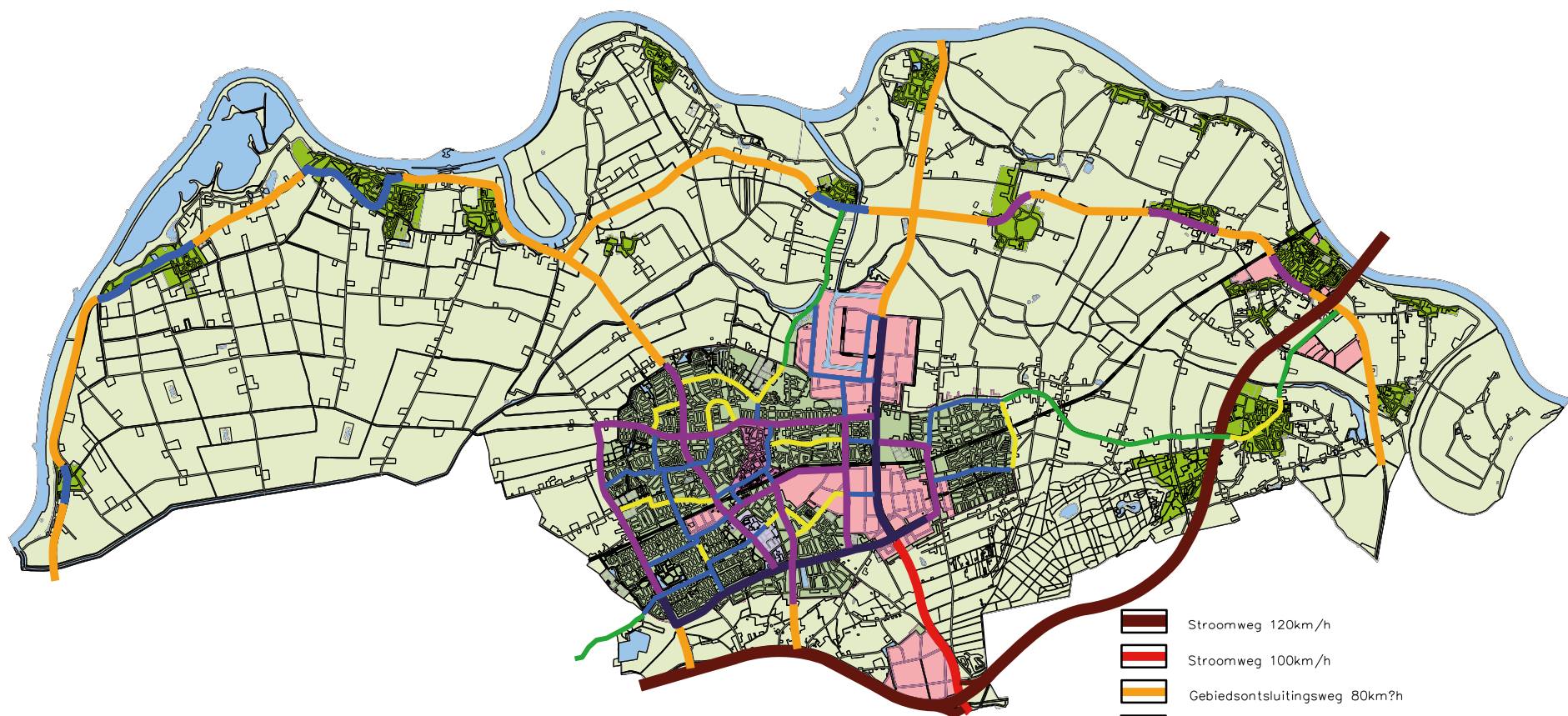
Er zijn historisch waardevolle laanstructuren verspreid aanwezig in Oss; Voorbeelden hiervan zijn de bakenbomen langs de Maas, de bomen op de dijk en de bomen langs oude verdedegingswegen zoals de Berghemseweg en de lindebomen bij het kasteel van Oijen. Ook oude structuren als het Gepkespad in Herpen en de – door de Dorpenweg onderbroken- Grotestraat in Ravenstein worden door begeleidende bomenrijen benadrukt.

Kasteel van Oijen

Stadsgracht Ravenstein

- Stroomweg 120km/h
- Stroomweg 100km/h
- Gebiedsontsluitingsweg 80km/h
- Gebiedsontsluitingsweg (bibeko) 70km/h
- Gebiedsontsluitingsweg (bibeko) 50 km/h, type I
- Gebiedsontsluitingsweg (bibeko) 50 km/h, type II
- Erftoegang (bubeko) type I, 60 km/h
- Erftoegang (bibeko) type I, 30 km/h

Overige wegen zijn erftoegangswegen, type II (60km/h bubeko en 30 km/h bibeko)

Verkeer (gegevens van Geffen missen hier)

4.5 Verkeer

De (hoofd)verkeersroutes zijn belangrijk. Belangrijke routes die worden begeleid door bomen, krijgen een vanzelfsprekende loop. Bomen die hoofdverkeerswegen begeleiden zorgen voor herkenbaarheid.

Bomen kunnen de verkeersfunctie van belangrijke wegen ondersteunen. Ze laten de loop van een weg in de verte zien en begeleiden bochten. Bomen kunnen er vooral in het buitengebied voor zorgen dat het duidelijk is dat je een (belangrijke) weg nadert. Ook in de stad, stadjes en grote dorpen geldt dat belangrijkste hoofdwegen en wijkontsluitingswegen worden begeleid door laanbeplantingen.

Weidevogel

4.6 Ecologie

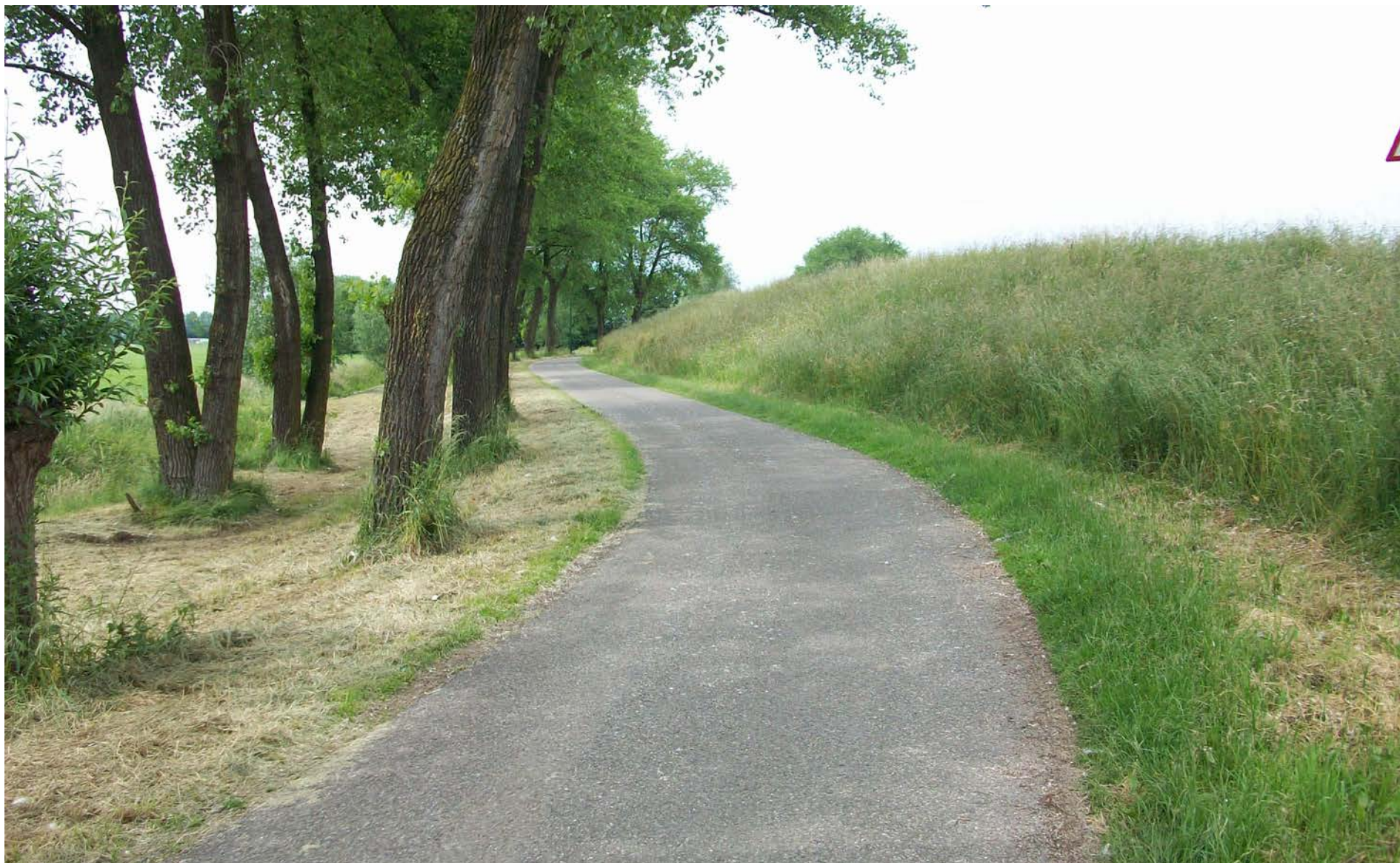
Bomen, boomstructuren en groenstructuren spelen een wezenlijke rol binnen de ecologie. Het zijn elementen in het landschap waarlangs dieren zich kunnen verplaatsen. Zo fungeren (lijnvormige) boomstructuren als geleidingsroutes voor bijvoorbeeld vleermuizen, eekhoorns en vogels.

Bomen vormen ook een belangrijke voedselbron en nestgelegenheid voor insecten, vogels en kleine zoogdieren. In en om bomen komen ook meer verschillende planten voor.

Vleermuis

UITVOERING EN HAALBAARHEID

Onderdijk Haren

5

UITVOERING EN HAALBAARHEID

In de voorgaande hoofdstukken is aangegeven hoe in de toekomst de boomstructuren er uit moeten zien. Waar nieuwe bomen aangeplant moeten worden en ook waar deze zouden mogen/kunnen verdwijnen.

In dit hoofdstuk wordt verder uitgewerkt hoe dit wensbeeld gerealiseerd kan worden.

De gemeente Oss gaat hierbij stimulerend optreden, plannen initiëren en faciliteren.

Werk met werk

Aanpassingen aan de boomstructuren worden uitgevoerd tijdens reguliere werkzaamheden. Het versterken van de boomstructuur gebeurt dan gelijktijdig met (grootschalige) aanpak van complete straten, wijken of buurten (conform Integraal Uitvoerings Plan). Dit geldt zowel voor het planten van bomen als voor het kappen van bomen om het gewenste eindbeeld te realiseren.

Het is van belang dat daar waar sprake is van aanleg of aanpassing van boomstructuren tijdens reguliere werkzaamheden, er ook extra geld wordt vrijgemaakt voor aanpassing en het onderhoud van deze bomen.

Regulier onderhoud aan bomen kan ook betekenen dat er gedund wordt; bomen moeten verwijderd worden omdat ze te dicht op

elkaar staan. Deze verwijderde bomen hoeven dan niet meer onderhouden te worden. Het is van belang dat het geld dat hiermee 'bespaard' wordt, voor aanplant of onderhoud van de overige bomen beschikbaar blijft.

Hetzelfde geldt voor bomen die actief gekapt en niet vervangen worden.

Maatwerk

In alle gevallen zal er sprake zijn van maatwerk. Er zal ter plekke worden bekeken wat technisch mogelijk is en wat niet. Dit zal vaak pas bij de planvorming op detailniveau duidelijk worden.

Beheertechisch zal per locatie worden bekeken worden wat realiseerbaar is. Door beperkte ruimte, kabels, leidingen, verkeersveiligheid etc, zal het niet overal mogelijk zijn om invulling te geven aan het plan.

Soms is het niet nodig om een voorgestelde structuur uit te voeren. Daar waar erg veel bomen op particuliere gronden staan, in voortuinen in de kleine kernen bijvoorbeeld, kan de aanleg van (een deel van) een boomstructuur achterwege blijven. Het is daarbij belangrijk om te weten dat particuliere bomen, die niet op de 'bijzondere bomenlijst' staan, mogen kappen. Daarom is het belangrijk dat hoofdboomstructuren niet alleen afhankelijk zijn van particuliere bomen.

De beleidslijnen uit dit 'structuurplan bomen' zijn nadrukkelijk richtinggevend en zijn uitgangspunt. Bij uitzondering is het mogelijk om hiervan gemotiveerd af te wijken.

Onderhouds- en groenbeheerplan

Bij het opstellen van een nieuw onderhouds-/ groenbeheerplan (inclusief boomvervangingsplan) wordt rekening gehouden met de uitgangspunten uit dit Structuurplan Bomen.

Aanplant, verdwijnen en verwijderen van bomen

Aanplant van bomen om structuren te versterken is op veel plekken gewenst. Vooral op de oeverwal, de dekzandrand, dekzandrug en in de kernen is dit het geval.

Een eerste grove beoordeling laat zien, dat in veel bermen kabels en leidingen liggen, waardoor de aanplant van bomen niet zo makkelijk is. Het kan ook zijn, dat bermen te smal zijn om de bomen een goede groeiconditie te geven. Aanplant zal dan ook pas kunnen gebeuren, als een weg gereconstrueerd wordt en er een totaalplan kan worden gemaakt.

Voor de bestaande bomen in het komgebied ('de polder') geldt een uitsterfbeleid. Bomen worden bij kaprijpheid of ziekte niet vervangen. Om de openheid van het gebied te waarborgen, en de weidevogels meer kans te geven, is dit wenselijk.

Wij stellen voor om in samenwerking met de vogelwerkgroep van de IVN en weidevogeldeskundigen van Brabants Landschap te bekijken in hoeverre de aanwezige bomen belemmerend zijn voor de leefomgeving van weidevogels. Zie pagina 51. Communicatie speelt hier een belangrijke rol.

Het verwijderen van bomen is alleen daar toegestaan, waar zij een gevaar vormen voor omwonenden, niet wenselijk zijn in het (straat)beeld (door bijvoorbeeld de grootte of uitheemse soort) of bij ziekte van de boom.

Het beperken van 'overlast en hinder door bomen' is een belangrijk thema. Hoe hiermee om te gaan wordt uitgewerkt in de Richtlijn 'hinder en overlast'. Dit instrument maakt een objectieve afweging tussen het belang van instandhouding van een boom en de mate van overlast mogelijk. Dit instrument kan worden toegepast bij klachten.

Bomen die onderdeel uitmaken van de hoofd- of nevenstructuur en die bij overmatige hinder verwijderd worden, moeten vervangen worden door hier passende, nieuwe bomen.

Bomen die zijn opgenomen in de lijst 'Bijzondere bomen in Oss' mogen niet gekapt worden. Alleen bij zwaarwegende argumenten is ontheffing mogelijk.

Herplant van bomen

Bij vervanging en aanvullingen in de hoofd- en nevenstructuur dienen bomen van een flink formaat toegepast te worden. De bomen dienen bij voorkeur een stamomtrek te hebben die tussen de 25 a 30 cm is.

Dit geldt ook voor solitaire bomen.

Elke verwijderde boom wordt vervangen door een nieuwe boom. Als het gaat om bomen in een hoofd- of nevenstructuur, vindt deze

vervanging in dezelfde structuur plaats. In overige gevallen kan deze vervanging ook op een andere geschikte locatie plaatsvinden.

Een goede groeiplaats

Een goede groeiplaats is belangrijk voor alle bomen. Dit geldt voor zowel bestaande als nieuwe bomen. Daar waar voldoende onder- en bovengrondse groeiruimte is, worden de structuren aangelegd of aangevuld.

Voor elke boom geldt in principe dat een geschikte groeiplaats gecreëerd wordt. Als dit niet het geval is, moet een boom niet aangeplant worden of moeten aanvullende ondergrondse maatregelen genomen worden.

Bomen en groen van derden

Het gaat hierbij om bomen en groenstructuren van derden, die niet op ons grondgebied staan. Hierover hebben wij geen zeggenschap. Door deze bomen en andere groenstructuren van derden op te nemen in dit plan, geven wij aan dat ook deze structuren voor ons belangrijk zijn. Het gaat hierbij vooral om bomen en groenstructuren van Rijkswaterstaat (de bakenbomen), Waterschap Aa en Maas (bomen op de Maasdijk, en locaties langs leggersloten, waar het waterschap ruimte wil vrijhouden om deze sloten goed te kunnen bereiken). En tenslotte particulieren, die vaak houtwallen en –singels in eigendom hebben. Deze staan vaak in het buitengebied op perceelgrenzen.

Wat betreft de bakenbomen langs de Maas kijken wij in overleg met RWS en andere Maasgemeenten of en hoe deze boomstructuur behouden kan blijven. Hierbij onderzoeken we of de bestaande

bakenbomen door onderhoud zo lang mogelijk kunnen blijven leven, of er nieuwe bomen bijgeplant zouden moeten worden, of een nieuwe structuur gecreëerd moet worden.

Samen met het Waterschap Aa en Maas wordt onderzocht waar er mogelijkheden zijn voor de aanplant van bomen op de Maasdijk. Daarnaast zal ook in overleg met het Waterschap worden bekeken wat de mogelijkheden zijn bij (legger)sloten.

Bomen, houtwallen en –singels van particulieren verdwijnen steeds vaker. Het is van belang om particulieren te wijzen op hun waardevolle bomen en boom- en groenstructuren. Communicatie speelt hier een belangrijke rol. Als het gaat om individuele 'bijzondere bomen' biedt de gemeente de mogelijkheid om tegen een jaarlijkse vergoeding (maximaal € 500,- per boom) hier een tegemoetkoming te doen. Hiervoor is budget beschikbaar. De gemeente kan verder actief sturen door een financiële bijdrage te leveren door subsidieverstrekking, bijvoorbeeld uit het Fonds Reserve Landelijk Gebied/ de Reconstructiegelden en GroenBlauwe Diensten. Of door het onderhoud van deze structuren uit te voeren. Ook hiervoor geldt dat er dan middelen voor vrijgemaakt moeten worden.

BIJLAGEN

De erfdijk ten zuiden van Herpen

6

BIJLAGEN

Zie bijlagenboek

Bijlage 0	Plangebied
Bijlage 1	Het buitengebied
Bijlage 2	De kernen
Bijlage 3	Beplanting per landschapstype
Bijlage 4	Bronnen